

Forfatter: Skjoldborg, Johan

Titel: Præsten i Løgum (1)

Citation: Skjoldborg, Johan: "Præsten i Løgum (1)", i Skjoldborg, Johan: *Præsten i Løgum. Fortælling*, 1921-22., s. 1. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-skjold_06-shoot-workid54098.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Præsten i Løgum. Fortælling

JOHAN SKJOLDBORG

I SKYGGEN. Fortællinger. (1893). 3 Oplag 1912.

EN STRIDSMAND Fortælling (1896). 4 Oplag 1912.

KRAGEHUSET Fortælling (1899). 3 Oplag 1912.

ALMUE Billeder afsides fra. (1900). 3 Oplag 1912.

WOLLE KROGH Jydsk Folkelivsbil-lede 1901.

GYLDHOLM Arbejderroman (1902). 3 Oplag 1911.

BJÆRREGAARDEN Fortælling.(1904). 4 Oplag 1912.

SARA En Kærlighedshistorie (1906). 2 Oplag 1906.

SØFUGLEN Skildring fra Havet 1908.

ENSOMME FOLK Fortællinger (1909). 2 Oplag 1912.

IDEALE MAGTER Skuespil 1911.

UDMARKSFOLKENE Artikler og Taler 1912.

PER HOLT (Gyldholm II). Roman.1912.

HIMMERLANDSBROEN Fortællinger.1913.

MIKKEL LARSENS DRENGE Folkelivsskuespil i 3 Akter 1914.

SPILLEMANDENS HJEMKOMST. Fortælling 1914.

DYNÆS DIGTE 1915.

NYE MÆND Fortælling (1916) 5.Oplag 1918.

ARBEJDETS PERSONLIGHEDSVÆRDI 1920.

JENS JAKOBS SØNNER Roman.(1920) 6 Oplag 1920.

JOHAN SKJOLDBORG

PRÆSTEN I LØGUM FORTÆLLING

**GYLDENDALSKE BOGHANDEL NORDISK
FORLAG KØBENHAVN KRISTIANIA
BERLIN LONDON MDCCCCXXI**

NORDISK FORLAG

OPLAG 3000 EKSEMPLARER

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN

5

I

PASTOR BANG kom gaende hen ad Landsbygaden Saa let Hans Lemmer var tørre sunde, elastiske, han var i Trediverne, maaske sidst i Trediverne.

Det lod ikke til, at han bar paa nogen Værdighed, der skulde støttes ved ydre Midler. I en Hast at se til lignede han ikke nogen Præst i sit hjemmegjorte, graa Hvergarnstøj og med Halsklæde i Stedet for Flip.

Han havde rødblondt Fuldskæg, bleg, sart Hud, og Øjnene var blaa, blaa som Dammene paa Markerne, naar Foraarsolen spejler sig i dem. Og Lyset over hans Træk vidnede om den Lykke, han bar i sit Indre.

Manden i sit Kald. At tjene. At tjene Gud. At være Guds Sendebud paa Jorden. At bringe Glæden ind i alle Huse og Hytter. At bære Guds Solskin ind til dem, der sidder i mørke Tanker. Evangeliet.

Alt det var ham betroet.

Hans Hjerter skælvede i Ydmyghed.

6

Hans Blik faldt paa en lille, hvid Blomst, en Baldersbraa, der dølgede sig bag de andre Vækster paa det Dige, han gik langs med, og ligesom tittede hilsende frem imod ham med et lønligt Smil. Ja, al Skabningen er eet.

Se, hvor friskgrønne Nælderne staar der ved Diget, høje og tæt sammen som Træerne i en Skov. Og i Kanten af Skoven basker sig uforstyrrelig nogle hvide Høns; de har gyldne Fjer ned ad Halsen og valmuerøde Kamme.

Præsten løfter sit Hoved, og gennem hans Hjerter aander en Tanke: Jeg takker dig, Gud, ogsaa for denne Dag, for Solskinnet gennem den lune Luft, som jeg aander.

I Roeageren bag Tjørnebusken vendte en Karl med sin Radrenser. „Sikken Sommer, Jens!“ raabte Præsten. „Og sikke Roer!“ Han maatte sige noget til hvert levende Væsen, han gik forbi.

Karlen hilste venlig-kendt med Huen.

Der smuttede noget omkring ved Præstens Fødder. Aa, det var Rolf, Vestergaards store Hvalp. Han maatte da klappe dens laadne Skind og lege lidt med den. Han kom til at le højt, for der var ingen Ende paa Hundens Kunster. Da den ingen Maade kunde ramme, maatte Præsten tilsidst være streng imod den.

Det var en skummel Port, der førte ind til Vestergaard. En Slæde og nogle gamle Hjul var hejset op under Porttaget. Døren ind til Svinestien hang skævt, og derinde hakkede Hønsene i Ædetrugene og flaksede rundt paa Balkerne under meget Spektakel.

Præstens Ansigt blev paa een Gang meget alvorligt. Ak, ja! Her i Vestergaard var der flere Ting, der hang skævt.

Sønnen, der stadig var forbleven ugift, kom med usikre Skridt slingrende over Gaardspladsen. Men da han saa Præsten, smuttede han ind i Huggehuset, hvor han blev staaende med Døren paa Klem og kiggede.

Anders Vestergaard sad i sin Aftægtsstue, som han plejede, og saa ud paa den frønnede Vindebrønd, paa Laden med Vindfløjen paa Vesterhuset, og paa Østerhuset med Døre, Luger og Lemme — Rammen om hans Barndoms lille Verden. Paa selv samme Plads sad han som før hans Far og Bedstefar, da de var bleven gamle. Mens Nordenvind og Søndenvind og den skarpe Nordvest var faret hen over Tagene. De mørke Blaanner var drevet over Længerne i Uvej, og Sommerens hvide Solskyer havde venligt mindet ham om

Livets lette, frie Skønhed, som jo da ogsaa var til. Eller havde været til.

Mens Tiden gaar sin Gang, og Livet skrider, skrider, skrider.

Aa, ja saamænd.

Nu var hans Haar graat, næsten hvidt. Tiden havde tæret hans Fedme, saa hans blege Hud posede brigeligt i Folder, og hans kønne, blaa Øjne skæmmedes ved røde, betændte Rande.

En Omhængsseng, et gammelt Sjatol med Skab og et jydsk Stueur udgjorde Bohavet. Over Bordet hang et Ligvers over hans afdøde Kone, det var haandprentet, og i hvert af de to øverste Hjørner havde Landsbykunstneren med Farvelade tegnet en Engel, der blæste i Basun.

Hvor der var stille og ensomt hos den gamle Mand.

Han sad og klippede sine graa Skægstubbe med en fin, lille Saks, Sønnen engang havde bragt med hjem fra Købstaden.

Da Præsten traadte ind, gik der et yndigt Smil over den Gamles Træk. Det var ham aabenbart kært at se Præsten.

Men kort efter antog hans Ansigt atter sit sørgmodige Udseende.

„Naa, Skægget skal nok ha' en lille Omgang, Anders Vestergaard,“ begyndte Præsten frisk og fortroligt.

Anders Vestergaard lagde Saksen fra sig, flyttede Brillehuset og Salmebogen og famlede lidt ved de Smaating, der laa paa Bordet, for ligesom at rydde lidt til Side, nu Præsten besøgte ham.

„Ja, her sidder En Daw efter Daw, og hvad skal En ta' sig til.“ Han sukkede, og hans Læber bævede.

„Jeg synes, De bør saa pænt, Anders Vestergaard,“ 9fortsatte Præsten opmuntrende, idet han saa sig om. „Hvor saadan en gammel Bondestue egentlig er hyggelig.“

„Men a er saa jenner.“ Han tørrede sine Øjne. „Saa jenner.“

„Helbredet er vel heller ikke saa ringe,“ vedblev Præsten, han vilde gerne have den Gamle i godt Humør.

„Nej, det er saamænd ikke det.“ Han trommede med Fingrene. „Nej saamænd er det ikke — det er ikke det ... Saa' De min Søn?“

Præsten nikkede.

„Aa, a er saa tungsindet,“ sukkede den Gamle.

Præsten vilde, at Anders Vestergaard allerførst skulde have lidt mere Ro i Sindet, og prøvede at føre noget oplivende paa Tale. Det var ikke nemt, men han kom med eet i Tanker om, at Jens Vestergaard stundom havde fortalt muntre Ting fra sine Velmagtsdage. Og lidt efter lidt fik han ham ind paa den Tid.

Endelig viste der sig nogle Smaaglimt i den Gamles Øjne ved Mindet om fordums Oplevelser. Men snart efter gik Skyggerne atter for hans Ansigt. — „Er der noget ved det, det var jo alligevel noget Pølværk dengang, Hr. Pastor.“

„Det var vel ikke grimt altsammen, og der var vel ogsaa noget morsomt imellem,“ mente Præsten.

Den Gamle saa hen for sig, det glimtede igen i hans Øjne, og endelig lo han stille for sig selv.

10

„Ja, der var s'gu forresten mange pudsige Træk ogsaa,“ sagde han saa og skubbede med Stokken Spybakken nærmere til sig, idet han tog en frisk Skraa.

„Saadan kan a huske en Gang, hæ, vi var tre Slampere ude at køre. Hvad det var efter, kan a saamænd ikke huske, a tænker heller ikke, det var noget, der havde nogen Betydning, det var vel nærmest for at komme ud en Tur ... Jo, a tror for Resten, det var til en Strandingsauktion, Rygtet gik viden om, at der var billig Tømmer, for der var strandet saa mange Skibe det Aar. Naa, vi købte nu ingen Tømmer dengang. Men vi købte ikke saa faa Punser, hæ. Vi var tre, der fulgtes ad; mig og Store-Jens Krænsen fra Foldborg, han kørte altid, og mig og Jørgen Pyt agede med. Vi tre holdt tit sammen, for det vi havde staaet ved det samme Kompagni i Aalborg.

Vi kørte naturligvis ikke lige hjem fra Auktionen. Der var en to tre. Kroer, der skulde besøges, og de laa endda ikke saa lidt af vor Vej. Men vi fandt dem da, hæ. — Naa, det blev ud af Nat, inden vi kom paa det

sidste Stykke Vej, og baade mig og Store-Jens kom til at nyse. Vi to sad i Agestolen, og Jens Pyt bagi paa Bunden af Vognen, saadan plejede vi altid at sidde.

Nu var der det ved det, og det maa vi huske, at Store-Jens altid vilde raade, stor og stærk var han jo, og Penge havde han jo nok af, dengang 11da, og naar vi var ude at ture, saa maatte Pytten aldrig sige noget for ham uden Tilladelse, han skulde tie, han maatte bare sige Skaal, naar den Tid var, hæ — a véd ikke, hvordan det var bleven saadan, men Folk kan jo hitte paa meget ved slige Lejligheder. Og saa'n var det nu, han skulde tie alstille.

Da vi nu bliver ved at nyse, siger Jørgen endelig: „Ja, a maa jo ingen Ting sej, helles vil a for Resten gerne ha' sagt en Uvr.“

Nej, han skulde holde Mund, der var ikke noget at gøre ved det.

Men da vi havde kørt et godt Stykke, vender Store-Jens sig alligevel i Sædet: „Hvad vilde du for Resten ha' sagt, Jørgen?“

„A vilde ha' sagt: Guds Velsignelse!“

Vi grinte jo lidt af dether, hæ-hæ. Og noget efter faldt vi i Søvn.

Da Store Jens vaagnede og opdagede, at han havde tabt hans Pisk, saa bandte og tordnede han da saa møj grov over det, at Pytten ikke havde sagt ham det.

Jørgen svarede: „Jamen Herregud, bette Jens, a maa jo ingen Ting sej.“

Hæ, hæ-hæ, jo der var tit nogen Løjer dengang, hæ.“ Anders Vestergaard fortalte flere lignende Brudstykker og blev helt oplivet.

Men paa een Gang blev han tavs, Fingerenderne trommede paa Bordet, og han sukkede dybt: „Aa, 12ja saamænd, men det var jo alligevel ikke andet end Verdens Væsen. Og det er det, der nager mig, naar a sidder her i mine egne Tanker, — a er ræd, a har Skyld for min Søn ved det Liv, a selv har ført.“

„De holdt dog selv pludselig op, Anders Vestergaard.“

„Hm, ja, saa'n hel lad't være, det er jo møj aa sej, Hr. Pastor.“ Anders Vestergaard vendte Skraaen et Par Gange.

„Det var dog for Sønnens Skyld.“

„Ja det var det. Men kanske for silde. Baade han og æ Gaard og det hele forfalder.“ Den Gamle rystede paa Hovedet. „Bare han vilde gifte sig, men det er der ogsaa noget Fedder ved.“

Ophold.

„Ja, Anders Vestergaard, saadanne Tanker de gnaver, det gør ondt.“

Den Gamle sænkede Hagen paa Stokken og pressede Læberne fast sammen. „A holder saa knusendes møj af ham.“

Præsten fortsatte: „Men saadan noget, det skal ogsaa gøre ondt. Lad det bare svide, lad det bide som Salt i aabent Saar. Det er ærligt, og sundt for Sjælen, Anders Vestergaard.“

Den Gamle: „Men det gør ondt.“

Der kom igen et Ophold. Anders Vestergaard saa nedefter, mens han i Tanker førte Stokken i smaa hoppende Stød mod Gulvet. „A vild' 13saa gerne være paa den rigtige Side,“ mumlede han.

„De holder meget af Deres Søn.“

„Aak Herregud, Hr. Pastor, det er jo min jennest Baar. Og han er saa god.“

„Anders Vestergaard!“ — der var noget egent højtideligt i Præstens Tone. „Tror De ikke, Guds Kærlighed er lige saa stor som Deres?“

„Jo-jo, jo-jo — ellers saa det nok galt ud.“

„Kunde De tænke Dem nogensinde at lukke Deres Søn ude fra hans Hjem, naar han kom og vilde ind?“

Anders Vestergaard vuggede sit graa Hovede. „Nej nej, det vilde endda være en stor Synd.“

„Tror De, Vorherre er ringere, end De er, Anders Vestergaard?“

Den Gamle værgede for sig mod slig formastelig Tale.

„Men tænk Dem saa om.“

Anders Vestergaard sænkede atter Hagen mod Stokken og grundede.

Ophold.

Præsten bøjede sig forover mod den Gamle:

„Deres Sind er ret vendt, Anders Vestergaard. Det vender den samme Vej som Guds Tanke. Det største af alt er Kærlighed.“

Og han sagde det, som om det var noget, der ikke kunde rokkes ved.

„Hovedsagen er jo ikke, om et Menneske drikker sig fuld f. Eks. eller ikke. Eller om han drikker sig fuld ti eller tyve Gange. Selvfølgelig skal dette som alt i Livet ikke tages letsindigt, men det afgørende kan den Slags ydre Ting aldrig blive. Nej, det afgørende er Sindelaget, om vi har det Sindelag, der aabner sig for Guds Lys og Varme, saa vi kan gro.

For det er vort Kernevæsen, der er af Gud, — det andet raadner væk.

Den Smule Synd, vi kan begaa, er ingen Ting i Sammenligning med Guds Kærlighed, saa vi behøver ikke at være rædde for, at Guds Kærlighed ikke skulde kunne forslaa.“

Den Gamle sad andægtig lyttende under Præstens Tale.

„Og tænk, Anders Vestergaard, at vi to en Dag skal mødes i Guds Herlighed og al vor Skrøbelighed ligge visnet ved vore Fødder. Dertil, Anders Vestergaard, er De født.

Saa dan er Gud.“

Den Gamle sad endnu en Tid, som om han lod Præstens Ord synke til Bunds. Derefter saa' han op og sagde med stor Ro: „A tror, De har Ret, Pastor Bang. Saa dan er vistnok Gud i Virkeligheden.“

Og han tilføjede, idet han nikkede for sig selv: „Jo, det tror a.“

Præsten lagde sin Haand venligt paa den Gamles Skulder for ligesom at stadfæste ham deri.

15

Derpaa rejste han sig høj og skøn at se.

Hans Øjne faldt paa Billedet af Anders Vestergaards Kone, et forstørret Fotografi, der hang under Ligverset. „Hun dér havde ogsaa et godt Ansigt“ sagde han.

Da rejste den Gamle sig overraskende hastig: „Ja, Maren Kirstin! ... Aa, læs lige det Vers dér paa hendes Mindetavle:

I tredve lykkelige Aar
med Søn og Ægtemage
hun levede i gode Kaar,
naar vi ser os tilbage.

A tøkkes nu, det er saa udmærket. Jo den gamle Degn, ja han havde jo hans Fejler, men han kunde godt rime, han kunde saa herlig finde akkurat det, som En selv tænkte paa.“ Den Gamle mumlede endnu en Gang det Vers igennem, som for ham var Poesi.

„Aa ja, hvis Maren Kirstin havde levet, saa skulde det ikke ha' varet ret længe, inden der skulde ha' staaet to Kopper Kaffe paa Bordet til os, hæ-hæ. Det skal a love Dem for. Men — aa, bi lidt!“

Anders Vestergaard skravlede over Gulvet hen til Sjatollet. Han tog op af Bukselommen sin Lærredspung, hvortil der var bundet en Nøgle. Han saa sig først hastig omkring, aabnede dernæst Skabet og tog en Flaske frem. „Det er bare en bette Taar Solbærrøm.“

16

De tog sig en Dram.

„Ja den er skam gu'e, hæ,“ smilede den Gamle. „— Bare saa'n en bette jen. Og saa skynder vi os og

sætter den ind igen og låser for den. — Naa, Tak for, at De saa ind til mig, Hr. Pastor. Det styrker mig saadan ... Ja, i Morgen kommer De ikke, kanske i Overmorgen, eller saasnart De faar Tid. A vil saa gerne se Dem, Tak.“

Da Præsten gik over Gaardspladsen, saa' han, at Sønnen endnu stod i Huggehuset med Døren paa Klem og kiggede.

Og da han kom hen til Porten, laa Rolf der og ventede paa ham med Hovedet paa Poterne og Øjnene fulde af Narrestreger.

17

II

IDET Præsten gaar ud af Vestergaards knugende Portrum, samler han et Øjeblik sit Sind heftigt i et Suk til Gud om Husværelse for de to ensomme og besværede Mænd, der bo'r her. Præsten selv har ogsaa kendt Ensomhedens Tyngsel.

Men lige da han træder ud paa Gaden og Solen smælder sit Lys ned over ham, jubler det i hans Bryst Han ser for sig en herlig Kvinde, statelig, stærk og sund. Og et Haar, der, om det bliver slaet frit ud, naa'r til hendes Knæer som gyldenbrune Straaler.

Hun er jo slet ikke køn, det ser han godt. Men det gør ikke noget, hun har Klumpnæse, ha, ha, — og han synes, hun vilde tabe for ham, om ikke det var saadan. For det er netop, som hun er, at han elsker hende. Hendes gode, rige, modige Sind, hendes gnistrende Energi, hendes Medfølelse, hendes altid levende Varme. Det er hendes Karakter, hendes Væsen, det er hendes Sjæls Skønhed, der gennemstråler hende, det er den, han fremfor alt elsker.

Aa, Gud være lovet, at hun ogsaa elsker mig!

18

Hans Blik strejfer Æbletræerne i Haven, han gaar forbi, Æbletræer i Blomst, et Brudeflor, den største Uskyld og den største Skønhed i Danmarks Have. Og dér ligger et lille Barn i Græsset og sparker op i Luften, pludrende mod Solen — aa, Livet, som det ligger for Ens Fod

Dér er Enkens Hus, det er Synd at gaa hendes Dør forbi, men han maa være alene bare et Øjeblik med det, der vælder op i hans Sind. Han sætter sig paa Bænken under Hjulmandens Hyld.

En Mand kommer forbi og hilser ærbødigt Præsten, han tror nok, han sidder og tænker paa sin Prædiken.

Præsten lægger slet ikke Mærke til det.

Endelig rejser han sig, løfter sit Bryst og aander befriet ud. Aa, ja, at Gud ogsaa har skænket Mennesket Kærlighedens Lykke

Enkens Hus ser slet ikke saa ilde ud nu. Oprindeligt var det godtnok bygget som Aftægtshus, men ubeboet, som det havde staaet i mange Aar, var det efterhaanden helt forfaldet. Og nu — fin, gulkalket Mur med hvid Fod og grønmalet Dør og Vinduer, og hun havde saamænd selv udført alt, det lille, skrøbelige Kvindfolk. Dér kan man se. Det var jo hendes eget Hus. — Ja det var en god Idé, at han havde faaet Beboerne til at skillinge sammen til det, ellers havde hun været henvist til Gaden, for den Smule Pension som Lærerenke forsløg jo kun lidt i disse Tider.

19

Pænt vilde hun naturligvis ogsaa gerne have det, fordi hun dog havde været Degnekone i Byen, om hun end ikke havde danset paa Roser i sin korte Ægtestand sammen med en brystsyg, dødsdømt Mand og optaget af Bekymringer og Pengesorger fra Morgen til Aften.

Naa, han maatte ind og hilse paa hende, bringe en lille Straale Lys ind i hendes kummerlige LivsKaar. Det var jo hans Lyst og hans Lykke at være saadan en Budbringer, hans Kald og hans Gerning at give Menneskene en Smule Forstaaelse af, hvorledes Guds Væsen egentlig er.

Han nikkede til hende, hvor hun sad bag Vinduet og strikkede. Hun strikkede og strikkede altid, det var

næsten det eneste, hun kunde tjene en Skilling ved.

Hun saa taknemlig op paa Præsten, da han traadte over Tærskelen. Men hvor var hendes Blik træt, ja saa træt, som om hun kunde segne med det samme. Men selv i Døden vilde Strikkepindene blive ved at flyve gennem hendes blege Hænder.

„Naa, det gaar jo helt godt, Fru Jensen,“ begyndte Præsten venligt.

Hun bare rystede paa Hovedet.

Der kom et lille Ophold.

„Aa, hvor det er tungt at være sygelig og fattig, Pastor Bang,“ sukkede hun.

„Ja, det er det, Fru Jensen, det er meget tungt.“

20

„Og saa sidde her alene.“ Hun græd. „For selv om Jensen var syg, saa var han da hos mig. Og jeg kunde pleje ham.“

Ophold.

„Jeg forstaar det saa udmærket, Fru Jensen. Og saadan en prægtig Mand, De havde.“

Der kom et svagt men lykkeligt Smil om hendes Mund.

„Fin og elskelig som han var“ føjede Præsten til.

Hun viskede en Taare bort med Bagen af Haanden uden at standse Arbejdet.

„Ja det er sandt, Pastor Bang.“

Atter kom der et lille Ophold, for han lod hende dvæle i Mindet.

„Maa jeg spørge Dem, Fru Jensen, hvem har egentlig saa rige Minder som De? Det er jo Minder, der maa lyse op for Dem alle Dage. De har elsket og er bleven elsket som faa Kvinder.“

„Ja, det er saamænd ogsaa sandt, Pastor Bang.“

„De har oplevet Jordelivets største Lykke. Hvormange har det? Hvormange har det, Fru Jensen? Jamen, er det ikke sandt?“

Jo, det indrømmede hun og maatte smile gennem Taarerne.

Pludselig blev hun atter urolig. „Jo, men han er her jo ikke mere, det er den nøgne Virkelighed, det er Savnet. Ja, De kender jo selv, hvad det vil sige at miste sin Mage, Pastor Bang.“

21

„Det er rigtigt, at Adskillelsen er Menneske hjertets store Smerte. Og De bærer daglig paa en Sorg, Fru Jensen, en virkelig Sorg, en stor Sorg. Jo.“

Fruen sukkede: „Og vi havde drømt om Lykkens røde Roser.“

Ophold.

„Fru Jensen, De véd, at Lykkens Roser røde kun mellem Torne gløde. Ikke sandt?“

„Jo, men Sorgen er der ligegodt, det er kun det.“

„Rigtigt. Men Sorgen kan ogsaa være en Guds Gave. De kender de Roser, der kan være meget mørke, de røde Roser, der næsten er sorte, saa dybe i Farven, de skønneste. Saadan kan Sorgen og Glæden gaa over i hinanden, Sorg og Glæde er paa en vis Maade det samme, nemlig det, der bevæger vor Sjæl dybest.“ Præsten bøjede sig over mod hende:

„Kære Fru Jensen, De har faaet Sorgens Gave, Sorgens mærkelige Gave.“

Hun tænkte meget ved disse Ord.

Ophold.

„Hvor mange Mennesker lever ikke Livet ganske flygtigt, paa Overfladen, uden at kende Sorgens dybe Skygger. Sorgen kan være en stor Gave. Ikke sandt?“

Strikkepindene fo'r ilfærdigt gennem Luften, mens hun betænkte sig paa at svare Ja.
22

„Og saa den yndige lille Pige, De dér har!“

Barnet var kravlet om paa Gulvet og havde pludret med sig selv. Nu tog Præsten det op til sig. „Ja er hun ikke ogsaa en stor Gave fra Gud, den lille Trolde.“

Da blev Fruens Øjne paa een Gang klare, de næsten straaledede, hendes Sjæl vaagnede et Øjeblik til sin Ungdoms Styrke.

Hun giver sig over i Taknemlighed. Nu er hun rolig.

Den lille Pige, som Præsten gynger paa sit Knæ, har et mærkeligt, askeblondt Haar; han lader sine Fingre glide igennem det.

„Hun ligner sin Fa'r,“ siger han.

Han løfter hende ud for sig i sine Arme. „Ja,“ næsten ler han, „sikken lille Skat, sikken lille Nusseskat.“ Og han kysser hende paa hendes runde Barnekind.

Han gynger hende videre, leger med hende.

Og imens lyser Fru Jensens Ansigt mer og mer. Tilsidst vugger hun med Overkroppen, som om hendes Bryst blev uroligt af indre Fryd. Men hun bare smiler, det er længe, siden hun har lét.

Endelig sætter han den lille Pige ned paa Gulvet, idet han siger: „Hun ser skam rask og sund ud, dér er ikke noget.“

Ved disse Ord falder der atter Skygge over Fru Jensens Træk. Hun tænker vel paa Arv, paa sin 23egne Svagelighed og Sygdom, paa, hvorledes hendes lille Barns Skæbne vil blive, om hun selv skulde falde fra.

Præsten mærker straks Trykket. Og saa siger han uden videre: „Ja det vil jeg sige Dem, Fru Jensen, at hvis — ja, hvis f. Eks. Deres lille Pige skulde blive ene, saa skal hun i hvert Fald aldrig blive forladt, saa længe j e g er til.“

Da standser Fru Jensens Strikkepinde for første Gang, hun lader Hænderne dumpe ned i Skødet, og det bryder ud af hende: „Aa Gud, Pastor Bang, hvor De letter mit Hjerte!“ Og saa brister Taarerne fra hendes Øjne.

Graaden kom saa overraskende og voldsomt, at Præsten et Øjeblik blev usikker.

„Jamen det er af Glæde, Pastor Bang! Det er af Glæde!“ gentog hun.

Han klappede hende forstaaende paa Skulderen.

Da hun havde siddet lidt, saa hun op. Og hun rejste sig.

„Ved De, hvad De er, Pastor Bang?“ Der var en særegen Højhed over den lille Kvinde.

Han rystede paa Hovedet.

„De er sendt af Gud! Ja, det er De! De er sendt af Gud!“

Præsten stod saa ydmyg og blev forlegen. Fru Jensen sagde det saa mærkeligt.

24

Men saa ligesom vaagnede han og sagde bestemt: „Ja, det er sandt, det er jeg. Det er et Bud fra Gud, saadan er han.“

Der blev saa mærkelig stille i Stuen. Han gjorde sig færdig til at gaa.

„Tak for, at De saa' ind til mig, Pastor Bang. Og Tak ogsaa for Æggene den anden Dag,“ tilføjede hun sagte. — „Hvad siger nu Husbestyrerinden, Fru — hvad er det, hun hedder — Frick, naa, til saadan noget, ja det kommer jo ikke hende ved, men alligevel, de Husholdersker ...“

„Jo, De kan tro, det passer hende. Vi er nemlig ens sindet, hun og jeg,“ sagde Præsten livligt.

Fru Jensen saa vist paa Præsten: „Naa, er I det. — Er hun ogsaa god ved Børnene?“

„De elsker hende,“ udbrød han.

„Saa glad De siger det,“ smilede Fru Jensen. „Naa, ja, De er sund og frisk og stærk, Pastor Bang. Hun bliver jo nok Børnenes ny Mor, velsagtens.“

Præsten nikkede næsten umærkelig.

„Hvis det kan la' sig gøre.“

Han saa spørgende hen paa hende.

„Ja, De ved jo nok, hvad der er i Vejen ... Naa, naa, aak ja, de to velsignede Unger,“ — hun vuggede smilende sit Hoved — „naar de besøgte os i Skolen, Hans og Else, med deres Mor, den herlige Kone, hun var, Fru Bang! Men hun maatte ogsaa af Sted.“

25

„Ja, Fru Jensen, hun var en god og ædel Kvinde,“ sagde Præsten med Eftertryk paa hvert Ord. „Og Gud ske Tak for hende,“ føjede han til.

„Og hun var endda saa sygelig.“

„Men aldrig pyllervorn.“

„Nej nej, hun var et Forbillede, ja det var hun, hun var ligefrem et Forbillede for En anden.“ Fru Jensen blev helt ivrig: „Og er der nogen Mennesker, der er skikket til at gaa lige ind i Himlen og blive en Engel, saa var Fru Bang et af dem.“

Fru Jensen saa' sværmerisk frem for sig, som om hun skimtede den afdøde Præstefrue paa den anden Side, paa Lysets Kyst, hvor ogsaa hun selv haabede at lande.

Pastor Bang tog hendes Haand og trykkede den varmt og i Tavshed.

„Aa, Tusind Tak for, at De saa' ind til mig ensomme Stakkel, for alt godt, De har gjort os, — og for, hvad De har sagt i Dag, aa ja. Tak!“

26

III

SAASNART Præsten var udenfor, fortsatte han med Tanken paa sin afdøde Hustru ... Hun vandrede nu i Salighedens svale Lunde og indaandede med hvert Drag den himmelske Fred i sin Sjæl ... Man forestiller sig saa meget. Man véd intet. Man maa dog ogsaa, naar man tænker paa det hinsidige, knytte Billedet til noget, der kan sanses. — Hvor Livet er hemmelighedsfuldt. Hvad véd vi? ...

Hvor godt, at han kendte eet, der stod fast: Gud er Kærlighed. Ikke at Gud er god, eller at han er kærlig i langt højere Grad end selv det bedste Menneske. Nej, men at Guds Kærlighed er uendelig, ganske ligefrem uden Ende, fordi det er hans Væsen.

Det er Sagen. Det afgørende. Det, han, Præsten, skal vidne som et Guds Barn, der har hvilet ved Faderens Hjerter fra Evighed af.

Det havde Elise ogsaa forstaaet ganske som han. Det vil sige, det havde hun levet i, levet i under sin daglige Færd mellem Bøtter og Baljer 27og alskens hverdagsagtige Ting O, ja, min elskede Hustru, nu lever du i Lysets Boliger. Det er underligt — Lysets Boliger.

Han tænkte sig dog altid, at han alligevel ikke var helt skilt fra Elise. Han syntes, han ofte mærkede hende i sin Nærhed, hun ligesom omsvævede ham. Det var vel nok kun en Forestilling, ja, hvad véd vi. Men kunde de Afdøde sendes til Hjælp for Mennesker, da vidste han, at Elise vilde være et saadant usynligt Sendebud til hendes Kære

Saa paa een Gang, ganske pludseligt, som naar et Stigbord løftes, bruser det gennem hans Sjæl af Lyst,

af Liv og af Lykke. Han ser Kvinden derhjemme, som nu styrer hans Hus, Fru Karen, den statelige, straalende som en Sol, lysende over Hans's og Elses Ansigter ...

Ja, som Menneskets Hjerter er en underlig Verden, hvor det vælder op af en uudgrundelig Bund.

Fru Jensen sagde før: „De véd nok, hvad der er i Vejen.“ Herregud, det var det Ord af Skriften: Hvo som tager en Fraskilt til Ægte, bedriver Hor. Fru Karen havde ganske vist været gift med ham Frick, men han krænkede og mishandlede hende, saa hun maatte skilles for at bevare sig selv. Jamen, for det skulde hun da ikke forbandes? — Det hele var noget godt Sludder.

Inde over Per Madsens Rugvang stiger Lærken op i Solskinnet. Og jo højere den stiger, des 28gladere synger den. Tilsidst bliver det til en ustyrlig Jubel ud af det lille Fuglebryst.

I Øjeblikkets Glæde over Tilværelsen spænder Præsten sine sunde Lemmer og nikker til sin vingede Ven oppe i den sommerblaa Luft

Hov! Hvad er det for ond og højroestet Tale? I dette dejlige Vejr. Præsten drejede ind i Smøgen, hvor Poppelhuset laa halvsjult under et Par ældgamle Træer.

Der var to Døre, en til hver af de to smaa Lejligheder. I den ene Dør stod Kage-Maren med Hænderne i Siden, Ærmerne smøget op, Kjolelivet aabnet i Brystet, hun var saa tyk. Bred og mægtig formelig øste hun sin Vrede ud over RokStine, der stod i den anden Dør. Stine brugte godt nok Munden hele Tiden, men kun en Gang imellem naaede hendes pibende Stemme at trænge igennem.

Børnene og Hundene var begyndt at samles til.

Da Stine fik Øje paa Præsten, blev hendes Holdning med eet from og ydmyg. Hendes Ansigt forandrede sig ligeledes, men det var tvungent, for medens Musklerne trak det i Smil, sad Galskaben endnu og gnistrede og lynede i hendes smaa, stikkende Øjne.

Præsten hilste paa Stine, der var først for Haanden, og der kom et Øjeblik Stilhed i Gaden.

Men saa raabte Kage-Maren: „De skal ikke gaa ind med hende, bette Præst, — den So!“

29

Maren viste sine hvide Tænder. Børnene jublede, og Hundene logrede med Halen.

Da de kom indenfor, lod Stine sig dumpe ned i en Stol. — „Aa, Pastor Bang, som a døjer med det Menneske! Den Tingest ogsaa!“ tog hun paa, for hun havde ikke rigtig faaet Luft.

„Og a, som er saa godsindet og fredelig!“ Hun blev ved at hulke over den Uret, der var overgaaet hende.

Hun førte Snippen af sit Forklæde op til Øjnene og næsten tudede: „U-hu! Det er ikke saa sært, a bliver nervøs.“

Præsten sad taalmodig og hørte paa hende. Endelig sagde han ganske rolig: „Jeg kan ikke forstaa, at De ta'r Dem det saa nær, De, der er saa godsindet og fredelig.“

Stine ivrig: „Jo, for De kan ikke tænke Dem, som hun er, ja, hun er ligefrem, hm, — giftig. Ja det kan De tro, Hr. Pastor.“

Der viste sig et svagt Smil om Præstens Mund. „Hvad siger hun da?“

Men da blev Stines Ansigt stramt. „Pastoren maa undskylde, det kan a ikke sige.“ Hun foldede sine Hænder og saa skraat op. „Hun tror naturligvis, andre er ligesom hun selv.“

„Hvordan er hun da?“

„Hvordan hun er?“ Der var næsten Forfærdelse at læse i hendes hurtigt skiftende Træk. „Men Herregud, véd De da ikke, at hun har faaet 30to uægte Børn.“ Hun tilføjede straks: „Det er naturligvis mange Aar siden.“ Og hun smilede ved Tanken om, hvor grov og grim hendes Naboerske, Tingesten, var. „To Horeunger.“ — Hun førte Haanden op under Hagen i en uskyldig Stilling.

„Jeg synes, det er et grimt Navn til et Par smaa, uskyldige Væsener, der bliver født til Verden,“ indvendte Præsten stilfærdig.

„Uskyldig! De ved nok, at der staar: Jeg er født i Skyld, og min Moder har undfanget mig i Synd.“

„Jeg synes alligevel ikke, De skulde bruge det Udtryk for Guds Skabninger, De, der ellers er saa godsindet og fredelig.“

Stine syntes at overhøre Præstens Ord og vedblev: „Jo De kan tro, a kan min Kristendom. Ogsaa det store Stykke om Sottesengen i min Mors Lærebog.“

„Aa, det er jo ganske ligegyldigt, Stine.“ Præsten ligesom rystede noget ubehageligt af sig. „Men tænk Dem, at det var Deres Barn, det blev sagt om.“

„Mit!“ Stine fo'r sammen. „Men Gud, har De hørt noget? Er der nogen, der har fortalt det?“

„Nej.“

„Jo, jo, De har hørt noget.“ Hun førte atter Forklædet til Øjnene.

„Jeg mente kun, at De ikke skulde bruge saadanne Udtryk overfor Maren.“

31

„Skal hun da ha' Lov til at sige til mig, hvad hun vil.“

„Aa, hvad kan det egentlig gøre, Stine.“

Men da rejste Stine sig i Retfærdighedens Vrede. „Nej, Hr. Pastor, saalænge a kan røre min Tunge, vil a ha' Lov til at sige Sandheden, og Sandhedens Røst den skal hun høre. Skulde hun ligefrem ha' Eneret her i Byen til at sige, hvad hun vil, og En anden skulde tie bomstille!“

„Aa, hvad kunde det egentlig gøre Dem, Stine, De er jo saa godsindet og fredelig.“

Han blev ved og blev ved med de Ord. Nu hørte hun dem rigtig. Og nu gik det op for hende, hvorfor han blev ved at gentage dem.

Da saa' hun pludselig sig selv. Hun skammede sig og gav sig paany til at græde. „Og a gaar i Kirke hver Søndag og sidder og ser paa Dem, og saa kan De være saa haard mod mig, Pastor Bang!“

Præsten mildt: „Det var jo Dem selv, lille Stine, der fremhævede de Ord.“

Hun brød sammen i Graad. „Ak ja, hvad vi er for no'en sølle Skabninger — no'en elendige Stakler. — Det var ogsaa forkert af mig. Ja, det var. Ja, det var. — Aa-ja, hvor er En ringe og ussel,“ blev hun ved, mens hun græd stille og vuggede med Hovedet.

„Ja, det er sandt, Stine,“ sagde Præsten medfølelse. „Men det er ogsaa sandt, at alligevel, 32alligevel elsker Gud os, elsker os af sit Kærlighedsdyb, som ingen fatter.“

Præsten sagde det saaledes, at Stine saa' forundret og taknemlig op. Hun pressede Læberne sammen om sin indre Bevægelse og sad lidt, tavs, som om hun søgte at bevare Præstens Ord i sit Hjerte. Saa sagde hun: „Der er altid saadan en Trøst ved Dem, Pastor Bang.“

Nu hun var bleven rolig, viste det sig, at hun i Grunden havde et fint og yndigt Ansigt.

„Naa, ja-ja, Stine.“ Præsten rakte hende Haanden til Farvel. „Nu, jeg er her, vil jeg ogsaa se lidt ind til Maren. Ikke ogsaa?“

Stine sukkede og skultrede sig lidt. „Jo, det er vel det bedste ... Hun er for Resten ellers flink nok, tho enhver har sine Fejler. — Tak, Tak, Hr. Pastor.“

Kage-Maren havde imidlertid siddet ved Vinduet for at holde Øje med, hvor længe Præsten vilde være inde hos den Flæbe-Dorthe. Hun var dog vis paa, at han ogsaa nok vilde se ind til hende selv, for han gjorde ingen Forskel paa Folk ... Fandens nok, at hun ikke kunde styre sin Kæft, naar hun blev gal! — Naa, skidt med det for Resten ... Hun kom til at grine af det hele, ha, ha, ha!

Hendes Røst lød grov, hendes Hud var som Læder, barket af Sol og Vind under de lange Vandringer med Hvedebrøds-Kurven. Nu var det forbi, 33siden Benet var bleven daarlig. Ellers var hun saa stærk som en lille Hest, ja saagu' var hun saa, ha ha. — Naa, der har vi ham selv ...

Præsten stod i Stuen.

Der var et Øjeblik's Stilhed lige til at begynde med. Men saa sagde Maren ligeud: „Hun tudede vel derinde?“

„Hun var meget ked af det,“ svarede Præsten.

„Ja, a smurte hende s'gu ogsaa godt ind, ha ha!“ Maren nød det.

„Sig mig, hvorfor gjorde De nu egentlig det, Maren?“

„Hun skulde Søren'me ha' haft en god gammeldags Lussing med Klask i, skulde hun.“

„Hvorfor?“

„Ellers er hun ikke til at være ved. Aa, hun er saa god, saa god, saa hellig, saa hellig, og der er ingen som hun, En anden er bare noget Skidt, — se, det bliver En jo ked af at høre paa i Længden, ikke ogsaa?“

„Aa hvad, hun bliver ikke bedre, og De bliver ikke værre af det, vel?“

Maren tænkte over det. — „Ja, det er s'gu for Resten sandt nok,“ sagde hun saa. Hun tænkte en Gang til. „Og det er naturligvis ogsaa rigtigt. — Men det er jo ikke enhver, der har den Forstand og Taalmodighed, De har, Pastor Bang ... Og det er saa drilagtig, naar hun begynder at klynke og skabe sig, saa knusende drilagtig.“

34

„Mon hun ikke ogsaa er noget nervøs,“ bemærkede Præsten undskyldende.

„Det kan saamænd godt være“ — Maren bøjer sig over mod Præsten — „Ja hun er i Grunden en fin, bette Kvindemenneske, og hun véd mange Ting, det kan De stole paa ... Men er det en Sygdom, hun har, saa har a s'gu ogsaa Medicinen til den, ha, ha, ha!“ Maren lo rigtig ud af sin sunde Krop.

Præsten smilte.

„A er slet ikke vred paa hende, vi har forfærdelig meget godt sammen. Men naar først a bliver gal, saa kan a tale, ja Søren'me som nogen Præst, over ingen Ting. A véd ikke, hvor Ordene kommer fra, men de flyver fra mig til alle Sider, a behøver ikke at spare, ha ha. A griner s'gu tit af det selv. En bliver godt tilpas bagefter. Jo, det letter.“

„Hvad kom I op at strides om?“ spurgte Præsten.

„Ja, hvad var det nu, ha, ha, det kan a skam ikke huske, ha ha.“

Præsten lo.

„Ja, det er Søren'me ogsaa nærmest til at grine af,“ sagde Maren.

„Der er jo altsaa egentlig intet ondt i det hele?“

„Nej, nej,“ svarede Maren, „det er akkurat, li'esom En en Gang imellem skal ha' sine Sengeklæder ud og banket i frisk Luft. Nej, det er ikke andet.“ —

35

„Naa, hvordan gaar det med Benet?“ spurgte Præsten, for at tale om noget andet.

„Aa, det bliver aldrig anderledes. Nu skal De se.“

Præsten afværgende: „Nej, nej, det behøves ikke.“

„Jo, gu' skal De saa, for det er nok det mærkeligste Ben her i Sognet. — Se, saa haard som en Sten, hvad? Og rød og blaa og gul og grøn, ha ha! En har snart aldrig kendt Mage, hvad. — Men det har været mig et tro Ben i mange Aar, da a gik med Kurven. Ja, a har arbejdet for min Føde, saa det har duet noget, og det er a glad ved. Og har lært mine Børn at arbejde. Og Gud ske Lov de har det saa godt, agtede og afholdte, hvor de er. Den ene er gift og den anden forlovet med begge to pæne, ordentlige Mænd.“ Hendes Røst skælvede. „Aa ja, sikken Glæde, sikken Glæde for mig sølle, fattige Menneske.“ Der randt en Taare som en Perle ned ad hendes vejrbidte Hud. Men hun holdt sig stram.

„Sig mig en Gang, Maren,“ Præstens Stemme havde den gode, fortrolige Tone, som ingen kan staa for, „har De nogensinde haft en stor Sorg, saadan at Deres Hjerter har været rigtig bedrøvet i lang Tid?“

„Ja,“ svarede Maren og bøjede sit Hoved.

Der blev saa stille i Stuen.

„Er De ked af at sige mig, naar det var.“

36

„Nej, Dem vil a godt sige det. Det var dengang, da mine bette Piger voksede til og a blev ræd for, de skulde faa det ondt — for min Skyld, for det de ingen Far havde. Aa, som a sørged! At de bette uskyldige

Børn skulde høre ilde om mig og gøres Nar ad, — aa, som a sørged. — A slæbte, og a sled, og a skævted mig til efter alle Mennesker — og det er nu ellers ikke min Natur — efter alle Mennesker, for at Folk kunde snakke godt om mig og det kunde blive lettere for mine bette Piger. — Der gik ikke en Nat, uden a med grædende Taarer bad Vorherre om at hjælpe mig. Og Gud ske Lov, han har bøn hørt mig rigelig ...“

Hun smilede pludselig gennem Taarer, og der kom et skælmsk Blink i Øjet. „De er da ogsaa en underlig Menneske, Pastor Bang, De kan faa de døde til at snakke og Folk til at fortælle Dem Alverdens Ting. Nu sidder a her og tuder, og det kan a slet ikke fordrage, saadan noget Piberi.“

„Hør, Maren, hvorfor tror De, at Taarerne er skænket Menneskene? — For at de kan lette vort Hjerter for Sorg og Glæde.“

„De kan Søren'ne ogsaa faa noget skønt ud af al Ting, Pastor Bang ... Ja, det er jo ikke, for det a gaar saa meget i Kirke, men det skal De ikke bryde Dem om, a har min Religion for mig selv.“

„Det kan saamænd være, det er den allerbedste, Maren.“

Præsten rejste sig. „Naa, saa fik vi alligevel noget ud af det, Maren.“

37

Maren rejste sig ogsaa.

„Hør, Pastor Bang, véd De, hvad a tøkkes, ja En maa vel nap sige det, a tøkkes, De skulde gi' Deres to dejlige Børn, Hans og Else,“ — hun smilede, som om hun saa dem — „gi' dem en ny Mor. Og hende Fru Frick eller Flink, det er et tosset Navn, hun er vist god, det kan a forstaa paa flere Smaating.“

Præsten smilede: „Naa, synes De det, Maren.“

„A tror ogsaa, De selv tænker paa det,“ der var noget lunt i hendes Øjekroge. „Men a vil sige Dem, der bliver nok no'en slemme Nødder at knække.“

„Hvordan?“

„Ja ikke s'gu med hende, Damen,“ smilede Maren, „men De kan jo bare spørge Mads Høg, spørg bare Mads Høg, der bliver Mudder i Reden. Men a tøkkes, at saadan et Par friske Mennesker som jer, der gaar ved hverandre hver Dag, I kunde lige saa godt gifte jer. Og saa fik Hans og Else en Mor igen ... aa, lad dem komme hen til mig en Dag, de bette søde Unger, og plukke Bær, a vil saa gerne ha' saadan no'en Smaafolk i Nærheden af mig. Børn, Pastor Bang, Børn, det er det bedste, der er i hele Verden ... Naa, Farvel, og se ind en anden Gang. De behøver ikke at vente, til Stine og mig igen skal ha' vort Sengetøj ud og luftes, ha, ha!“

38

IV

NAA, der var Uro i Befolkningen, fordi han vilde gifte sig med Fru Frick. Ikke saa lidt, lod det til. Det havde han alligevel ikke tænkt sig. Nok, at de vilde snakke og snakke, ethvert Emne af den Slags var jo kærkomment. Men han havde ikke troet, at der var nogen, der vilde standse saa brat ved det Ord: En Fraskilt. Det var vel, fordi han var Præst.

De to derhjemme, Fru Karen og han, havde nok talt om dette Punkt, for en Fraskilt var hun. Men det var hun jo bleven for hendes Livs, hendes Personligheds Skyld. Og man maatte dog forstaa ethvert Skriftsted aandeligt og ikke plumpt og raat.

Han kunde derfor ikke tro andet, end at en Forklaring vilde kunne opløse det muligt dogmatisk forbenede ved dette Punkt.

Det var bedst, han kom ind til Mads Høg, Generalnævneren for Befolkningen i saadanne Sager, for at faa Klarhed over Forholdet. Og det vilde han straks faa. Mads Høg var en kantet Mand, han havde ikke mange Sider, men de, der var, de var rette og klare, og man fik af ham en ligeud Besked om enhver Ting.

Mads Høgs Gaard blev regnet for at være et Mønster paa Orden og Renlighed, baade ude og inde, men saa haardt var disse gennemført, at Hjemmet gjorde et goldt, næsten ubeboet, uhyggeligt Indtryk.

Pastor Bang hilste.

„Walkommen,“ sagde Mads Høg og saa vist paa Præsten. Det var et aabent, retliniet Ansigt; der var ikke meget Liv i det, Narrestreger var der slet ikke Tale om. „Sæt Dem.“

„Tak for det.“ Præsten lod Blikket strejfe Væggene, hvor der hang en Del Skriftsteder og Afholdssprog i Ramme.

„Jo, a vil altid gerne se Dem — som Menneske i al Fald.“

Præsten smilede. „Saadan plejer De jo ogsaa at se mig, Mads.“ Der var et svært Humør i Præstens Ansigt. „Hidtil er jeg endnu ikke optraadt hverken i en Engels eller en Djævels Skikkelse.“ Mads Høgs Ansigt var uforandret.

„De sætter saa skarpe Skel, Mads Høg. De skal ha' saadan en Orden i alle Ting, ogsaa de aandelige, ikke?“

„Jo, ellers kan a ikke holde Redelighed paa det.“

„Generer det Dem slet ikke med alle de Punkter og Paragraffer?“

40

„Det er ligemeget, a er nødt til det, ellers løber det Surr for mig.“

„Naa ja.“ — Pastor Bang saa eftertænksomt hen for sig. „Det har vel altsaa en Slags Værdi for Dem. Der er jo saa mange Maader.“

Derpaa vendte han sig hjertelig til Mads: „Men det er naturligvis ikke det, som det kommer an paa, Mads, det er noget ganske andet, ikke ogsaa?“ Ved den inderlige Tone, han sagde det i, kom der Bevægelse i Mads Høgs rette Ansigtlinier. Han satte sig nærmere til Præsten.

„De er en underlig Præst, Pastor Bang,“ sagde han saa.

„Hvordan det?“

„Der er noget herligt ved Dem, det er klar nok, men, hm, ja a véd ikke rigtig, hvordan a skal sige det, men naar a sidder og hører paa Dem om Søndagen, saa tænker a somtid, hvor er det dejligt, og hvor gør det godt, — ja ligefrem, som naar En er rigtig tørstig og faar noget svalt at drikke. En bliver saa tilpas. — Men saa kommer der igen noget, som a tækkes er hel rivegalt. De blander, hvis En maatte sige det, det menneskelige, det kristelige og det verdslige sammen i een Guddommelighed, saa En kan hverken finde ud eller ind.“

Præsten sad lidt, inden han svarede: „Hvad kan det egentlig gøre, Mads Høg, om De kan finde ud og ind af det eller ikke, — hvis De ellers har noget ud af det. Saadan er jo det virkelige Liv.“

41

„Jo, a befinder mig saa sær, ligesom a var ude at sejle, tækkes a.“

Som om Præsten vilde kalde paa hans Ungdom og hans Mod, udbrød han: „Livet er heller ikke et Fladvand, hvor man kan bunde til Knæerne. Nej, Hundrede Favne Vand under Bunden, Mads Høg!...—“

„Nej, nej, det tør a ikke,“ udbrød han angst, „og det vil a ikke“ Pludselig blev han bevæget og tilføjede helt barnligt: „A vilde saa gerne være sikker paa min Salighed og komme op til bette Stine.“

Da lagde Præsten sin Haand paa hans Skulder og sagde afgørende: „Det kommer De ogsaa, Mads Høg. — Jeg forstaar, hvor strengt det var for Dem og Deres Kone.“

„Ja, vort eneste Barn.“ Hans Røst bævede, men han beherskede sig. „Og hun var en sjælden bette gæv Pige.“

„Ja, Deres Skat er i Himlen, Mads.“

Pastor Bang var saa mærkelig fortrolig ved sin Maade at tale paa, en Fortrolighed, som ragede alt andet til Side. Og dér sad han, Præsten, her ved Mads Høgs Side som en Mand, der tog Del i hans Sorg. Aa, hvor det var trøstende, syntes Mads.

Ingen af dem sagde noget en lille Tid. De sad bare stille hos hinanden.

Mads Høg begyndte: „Jo, der er noget mærkeligt ved Dem, Pastor Bang, ogsaa i Deres Liv.“

42

„S-aa?“

„Jo, De drikker en Dram med Anders Vestergaard, De besøger Kage-Maren og den gale Smed lige saa vel, som De besøger vi andre, som om vi alle var lige gode og Dem alle lige kære.“

Præsten løftede sit Hoved, som saa' han ud over en Mængde: „Det er I ogsaa. I er i al Fald Gud lige kære. Vi er ikke alle lige artige, skønt i Grunden er Forskellen ikke stor, men se, Guds Væsen det er Kærlighed, til Bunds, — det vil sige, der er ingen Bund altsaa.“

Mads Høg fortsatte, optaget af det, han fandt mærkeligt: „A kommer til at tænke paa en Gang, a saa' Dem paa en Restauration i Aalborg. De var sammen med ham den store Gaardslagter og andre tykke Mænd, og Bordet var fyldt med Drikkevarer. A tænkte, men hvorfor sidder da nu Pastor Bang mellem de verdslige Mennesker, det kan han da ingen Ting ha' ud af. — Ja, hvad vil De nu sige til det?“ spurgte Mads Høg interesseret.

Der gik en munter Lysning over Præstens Ansigt, som om han fik et godt Indfald. „Jo, ser De, naar jeg er sammen med Dem og Deres, saa tales der jo ofte smukke Ord. Men jeg mærker ofte et lille Minus: Tanken om, at jeres Liv ikke svarer til disse smukke Ord. Naar jeg derimod er sammen med de saakaldte verdslige Mennesker, opdager jeg ofte, at Tankegangen, Hjertet, Kernen 43i dem er bedre end deres Ord, se det gi'r et lille Plus. — Og De véd jo nok, Mads, at et Plus er mere værd end et Minus.“

Der var en Skælm i Præstens Øje. Ogsaa Mads Høg saa oplivet ud.

Ophold.

„Ja, ja, Pastor Bang, selv om De har for meget Slyng i Deres Vogn, saa er De et skønt, velsignet Menneske. Det er klar nok. Og derfor er a saa ked af, at De vil gifte Dem med hende Fru Frick, for det er vel nok Meningen?“

Præsten nikkede.

„Hvorfor vil De nu gøre det, Pastor Bang?“ spurgte Mads Høg bedrøvet.

„Ja, hvorfor ikke?“

„De véd jo nok, at hvo som tager en Fraskilt til Ægte, bedriver Hor, Matthæus 5, 32. Og saa at leve i Hor.“

„Fru Frick er en udmærket Kvinde.“

„Det kan godt være.“

„Hun vil blive en storartet Moder for mine Børn.“

„Det kan godt være.“

Præsten paagaende: „Mener De, jeg ta'r letsindigt paa dette Spørgsmaal?“

„A véd det ikke. A véd det ikke.“

Præsten rejste sit Hoved med Værdighed, som den, der føler sit høje Kald: „Tror De da ikke, jeg er en kristen Præst?“

44

„Somtid er a hel overbevist om det, Pastor Bang.“

„Den Følelse, den Kærlighed, jeg har til denne Kvinde, er en Gave fra Gud, som jeg ikke maa kaste Vrag paa.“ Der var baade Varme og Højhed over Præstens Tale. „Kan De forstaa det?“

Men Mads Høg rystede paa Hovedet og svarede med en vis Overbevisningskraft: „Pastor Bang, Gud har givet Dem mange Gaver, men ikke denne, hende har De selv taget, thi Gud har sagt: „Hvo som tager en Fraskilt til Ægte, bedriver Hor.“

„Jamen forstaa, Mand, at Fru Frick stod i Fare for at tage Skade paa sin Sjæl, og det var Grunden.“

„Det kan godt være.“

„Og derfor var hun i Virkeligheden skilt fra ham af Livet selv. Den officielle Skilsmisse var kun en ydre Form.“

„Det kan godt være.“

Præsten tænkte sig yderligere om for at finde Begrundelser og Forklaringer, som Mads Høg kunde godkende:

„Synes De da, hun maatte lade sit Sjæleliv forringes, forraaes, ja maaske gaa til, hellere end at bryde med en uandelig Opfattelse af et Skriftsted?“

Mads Høg svarede, idet han stødte Fingeren mod Bordet og ligesom slog hvert Ord yderligere fast: „Hvo som tager en Fraskilt til Ægte, bedriver Hor. Det er klaar nok. Og skal En først til at rokke ved Guds Ord eet Sted ... nej, Pastor Bang, det gaar ikke.“

Atter tænkte Præsten sig søgende om.

„Vil De da, naar jeg gifter mig med Fru Frick, betragte det, som om jeg lever i Hor?“

„Ja,“ svarede Mads Høg urokkelig, „ogsaa hver eneste Daw Deres hele Liv igennem.“

„Betragte mig som en Horkarl?“

„Ja, det er a nødt til.“

Præsten sukkede og saa opgivende hen for sig. „Jeg kan altsaa slet ikke gøre Dem dette forstaaeligt?“

„Nej. — Og De kan tro, a er ked af det. Men hvis a ikke maa ta' Skriftens Ord, som de staar, især naar de er saa klare som deher, saa gaar der noget i Stykker for mig. — A t ø r ikke andet, og a kan ikke andet ... Det gør mig ondt, Pastor Bang. Det er sandt.“

De sad tavse en lille Tid.

Saa rejste Præsten sig. Og han trykkede til Afsked Bondens Haand lige saa ærligt og venligt, som han plejede.

Men nu vidste han altsaa Besked om den Ting.

46

V

PASTOR BANG blev angst. Der faldt paa een Gang over hans Sjæl saa tung en Ensomhedsfølelse. I Øjeblikket var han ikke klar over, hvoraf det kom, og tænkte heller ikke over det. Han følte kun, at noget meget sørgeligt nærmede sig uafvendeligt. Kun een Gang før i sit Liv, saavidt han kunde mindes, havde han kendt noget lignende, — dengang han forstod, at Elise maatte dø. Saa brat brød Angsten nu ind over ham, Angsten for at miste, hvad han højest elskede.

Han hørte intet, saa' intet af det, der foregik i hans Nærhed, søgte bare bort, ind ad en busket Sti bag om Mads Høgs Gaard hen i en lille Lavning, hvor der før havde været en Dam, men nu groede højt Græs. Her satte han sig ved Skellet i Læ af Rugen. Han maatte være alene et Øjeblik og tænke sig om.

Se, det, han kunde miste, det var hans Kald, den Gerning, Gud havde givet ham paa Jorden. Aldrig før var det faldet ham ind, at det var noget, som kunde tabes. Men alt kan gaa til, den 47kosteligste Vase kan søndres, ja selv Kærlighed kan maaske forgaa. — Det vil sige, ikke Guds.

Hvis nu Mads Høgs Synspunkt blev det herskende og man betragtede ham som en Horkarl, naar han nu giftede sig med Fru Karen, saa var hans Gerning umuliggjort. Og det hjalp ikke, at Misforstaaelsen hvilede paa en noksaa uandelig Opfattelse af et Skriftsted. Det forandrede jo ikke det virkelige Forhold. Naar han giftede sig, blev han en anden for Befolkningen. Og det var jo netop Befolkningen og ikke Autoriteterne, han brød sig om i denne Sag. Det var blandt Folket, han skulde virke, dem, han skulde forkynde Guds Væsen for. Og naar han nu kom til at staa helt anderledes i deres Opfattelse, saa blev der lukket for ham. Det var det, der var det frygtelige.

For Autoriteterne — hvad kunde der ske fra den Kant? Ja, han havde faaet et langt, sirligt Brev fra Provsten, der meget bestemt fraraadede ham at foretage det paatænkte Skridt af Hensyn til Kirkens Stilling

og den eventuelle Forargelse, hans Giftermaal med en Fraskilt kunde afstedkomme i Menigheden. Det var et Brev fuldt af Henstillinger, Betragtninger og Formaninger, men der stod ikke noget om, hvorvidt selve Handlingen, om han giftede sig, var syndig eller ikke, om den kunde forsvares for Guds Aasyn eller ikke. Der var kun Tale om Kirken og Kirkens Anseelse 48og atter Kirken. Jo, saa var der en Antydning om, at Pastor Bang kunde risikere at miste sit Embede, hvad jo dog ogsaa maatte nøje betænkes Som om det havde noget væsentligt at betyde i denne Sammenhæng. Her var ikke Tale om et Embede som Aarsindtægt betragtet i saa og saa mange rede Penge. Her var det noget ganske andet betydningsfuldt. Det, der her forelaa, var, om han kunde blive kastet ud af den Gerning blandt Mennesker, Gud havde betroet ham. Derfor var det Befolkningens og ikke Autoriteternes Stilling, der for ham var det afgørende Denne Landsby med dens Huse og Haver og Marker, med dens legende Børn og stumlede Gamle, den Befolkning, de glade og de sørgmodige, som han var kommen til at elske, og som han hver Dag vandrede omkring imellem at det maaske alt kunde mistes.

Det var det, der pludselig aabnede sig for ham som et brat Dyb. Deraf kom hans Angst. For hans Kald var fra Gud, hans Liv var hans Kald, og derfor vilde han selv forgaa med det. —

Men var ikke ogsaa Fru Karen skænket ham af Gud? —

Jo, tilvisse. Det var hun. Ellers kunde han heller ikke takke for hende saa inderligt af sit Hjerte.

Saa var der jo ingen Strid mellem de to Ting.

Nej, ikke i hans Bevidsthed, ikke i hans Sind. Men i Befolkningens. —

49

Men saa atter igen: Naar han af Guds egen Haand havde modtaget de to kosteligste Gaver, en Mand overhovedet kan faa, vilde saa ikke den samme Gud lede og forme og føje det sammen til det Lykkens Klenodium, som det kunde blive?

Jo. Sikkert.

Selvfølgeligt, naar han selv vogtede sine Skridt vel for ikke at forstyrre. Saa Guds Tanke kunde fuldbyrdes. —

Han saa' sig om, hvor han var. Han hørte med Velbehag Rugen hviske beroligende over hans Hoved, dér, hvor han sad paa Grøftekanten, han saa' de høje Græsstraa svaje blidt for den lette Sommervind og de gule Kabbelejer spejle sig i det fortroligt rindende Vand ved hans Fødder. —

Pastor Bang rejste sig høj og slank. Lyset faldt gyldent over hans rødblonde Fuldskæg, idet han drejede sig og saa' rundt i Vangen, taknemlig over det, Gud havde skabt.

Han plukkede en Kløver og sugede paa den.

Da han i sine egne, stille Tanker kom forbi Per Ibsens Kaalgaardsdige, jog det gennem hans Bryst, og han standsede hastigt. Der var nemlig et Barn, der raabte „Fa'r“, højt og klart, og han syntes, det var hans egen Hans.

Det var det imidlertid ikke. Men det var alligevel yndigt at høre det Ord.

Den lille Pog, der var ganske blaa om Munden — Gud véd, hvad han havde spist — og havde 50saa sort en Næse, som om han lige havde trukket den op af Snavset, saa' frejdig op.

„Er du Præsten?“ sagde han.

Pastor Bang strøg ham om Kinden.

„Skønt er alt, hvad Gud har skabt, skønne er de ægte Perler, skønne Himlens Stjerner, men skønnere Barnets Øje,“ tænkte Præsten, idet han gik videre.

51

PASTOR BANG gik forbi Mejeriet, hvor der langs begge Sider af Vejen var opført en Række moderne, grimme Cement-Huse, for at komme over til den gamle, brede Grøn-Gade, hvor jordløse Husmandsfolk frit satte Gæs og Geder i Tøjr, hvor de lystede.

Ved det første lille Hus i Grøn-Gaden sad en gammel Mand ved Gavlen og bakkede paa en Shagpipe. Aa, tænkte Præsten, lad mig et Øjeblik gaa ind og høre en af Sivert Fiskers Historier, saa bliver han glad. Han aabnede Laagen til den stenlagte Gang, som gennem den lille Have førte til Huset.

Sivert sad magelig paa en Bænk, og ved Siden af ham laa en Kat paa et gammelt, sammenlagt Sjal.

Præsten hilste venligt. Sivert nikkede næsten umærkeligt og sagde i en tvær Tone, at Præsten kunde tage den Kasse dér og sætte sig paa, for Katten skulde ikke forstyrres. Det var nemlig ikke nogen almindelig Kat.

52

„Naa, ikke det?“ spurgte Præsten.

„Den dér — nej.“

„Hvorledes det, Sivert?“

„Ja, det er egentlig en Historie.“ Sivert trykkede Asken ned i Shagpiben. „Hm, ser De, jeg har aldrig kunnet udstaa Katte. En Kat det er ikke et rigtigt Dyr, som for Exempel en Hund. En Kat den er lumsk og listig, den lusker om i Mørket for at hugge her og der, hvor der er noget. Man kan ikke stole paa en Kat. Og man kan ikke faa fat paa den.“

Ja, se saadan tænkte jeg altsaa i mange Aar. Mutter hun plagede mig tit for en Kat, den passer jo saadan godt til Kvindfolkene. Men jeg sa' til hende, jeg vil ikke se saadan et væmmeligt Væsen i mit Hus, jeg véd ikke, om du har forstaaet mig, sa' jeg og saa' lidt paa hende. Jeg har nemlig faret til Søs, før jeg blev Fisker, og til Søs, der er det ikke med at forhandle, det er bare med, at man forstaaer, hvad der bliver sagt. — Naa, Tøsene dem satte hun jo saa ud paa Fatter, den kender man jo nok, om at faa en Kat, det havde alle Mennesker og i den Dur. Men de kom ingen Vegne med Fatter den Gang, for jeg svarede slet ikke paa alt det, Tøsene de sa', he. Alle de Katte, der kom ind i Gaarden, kylede jeg tilbage over Plankeværket. Og mangen Stund, naar de her i Nabolaget mjavede og hylede, naar detteher kommer over dem, sa' jeg til mig selv: Er det nu ikke 53 Satans osse, at man ikke kan faa Lov at sove i Fred paa Jorden for det Kram. Men saa var det, at det skete.

Se, her kom en Dag en graa Kat luskende, tyk med Killinger naturligvis. Den blev ved at gaa og lure, og jeg kunde se paa Bæstet, at det var Mening, at jeg skulde ta' Killingerne. Det skal blive Løgn, tænkte jeg og hev den over Plankeværket. — Men hvodden det nu var gaaet til eller ikke, saadan noget er ikke nemt at granske ud, — før jeg vidste af, saa ligger minsandten Katten med en hel Redefuld inde under Sengen. Naa, du vil drille, sa' jeg, og herut med hele Klunset.

Saa mente jeg naturligvis, at det var forbi.

Hen paa Natten er der imidlertid noget, der klager sig, og jeg kunde ikke forstaa, hvad det var. Det lød, som om det kom fra Sengen. Men det var jo umuligt, og jeg lægger mig om paa den anden Side. Nu sover man jo ikke saa tungt, fordi man gaar tidlig i Seng og det, og detteher bliver ved. Det er ligemeget, siger jeg og kalder paa Mutter; vi fik tændt Lyset og gaar i Gang med Undersøgelsen. Ganske rigtig, oppe i Madrassen, i min Madras altsaa, sidder min Salighed en Kattekillling. Er det nu ikke osse Satans saa durkdrevne. Og een saa væmmelig. Uh! Ut a Vinduet med den lige med det samme. Og jeg bandte, det vil jeg indrømme.

54

Men den er ikke færdig endnu.“ Han stoppede Asken ned i Piben.

„Da der er gaaet en Tid, staar jeg en Dag ude i Gaarden. Og Solen skinnede, og det var fin Luft, jeg glemmer det aldrig. Saa hører jeg et Mjav igen. Jeg drejer Hovedet, og hvad tror De, jeg saa'? Saasandt jeg sidder her, — der staar den graa Kat oppe i Lugen med Killingen i Munden og vil ned. Altsaa oppe i min egen Luge. Moderen har altsaa grebet Ungen, da jeg smed den ud af Vinduet, og nu bo'r den altsaa oppe paa mit Loft.“

Den er s'gu mystisk, tænkte jeg og kløede mig under Kabudsen. Jeg vil ærligt tilstaa, at jeg saa' til Katten to Gange. Naa, Katten kom jo ned, jeg fik fat i Killingen, og det var den sødste lille Killling, jeg nogensinde i mit Liv har set, rigtig blød og buttet og god og kælen. Mutter kom til, og Tøsene kom til og alt det. Og Vejret var fint, og man var i godt Humør, og Killingen var sød.

Paa een Gang siger jeg: Den er blind, den er den Onde lyneme blind, stakkels Dyr! Jeg kunde jo se det

paa Bevægelsen Véd De, hvad der slog mig? At den muligvis havde faaet Skaden, da jeg kylede den ud den Nat.

Det sidste sagde han halvt hviskende.

Og saa er man jo færdig. Men véd De, hvad jeg siger? Der er en Styrelse til. Det hænger sammen, og det hænger godt sammen. Den Gamle deroppe har tænkt, Sivert er en Stivnakke, men Killingen 55skal han ha'! Ja, om jeg saa havde hevet den ud halvtresindstyve Gange, jeg havde faaet den alligevel, ja det, der skal ske, det sker.

Og jeg, der aldrig har kunnet udstaa Katte, he!

Men jeg vil nok sige, at den var jo heller ikke nogen almindelig Kat.“ —

Præsten sagde et Par Ord til Sivert for at vise ham Venlighed. Men ellers vidste han godt, at en Samtale med Sivert var umulig. Sivert skulde selv fortælle hele Tiden, og han godkendte ikke andre Betragtninger end sine egne. Sivert var Sivert, urokkelig, rolig og sikker — ogsaa i sin Saligheds-Tro.

Men Præsten vidste, hvor stor en Glæde han gjorde den gamle Fisker ved at høre lidt paa ham, skønt Sivert ikke lod sig mærke med det.

Atter stod Præsten ude paa Grøn-Gaden, der var lige saa bred som en Ager, og Græsset var ganske friskgrønt. Her randt ogsaa den gamle By-Bæk forbi Smaahusene. Ved flere Huse var Bækken dæmmet op til en lille Dam, hvor Beboerne kunde hente Vand. Her pjaskede ogsaa Gæslinger og barbenede Børn noksaa lystig omkring.

Han saa til den ene Side og til den anden, hvilken Stilhed i Grunden, hvilket simpelt og naturligt Liv der levedes her borte fra Verdens Tummel. Her var mange, der kendte den Enfoldiges Fred. Til Trods for al deres Smaavrøvl.

56

VII

HUSENE i Grøn-Gaden laa noget uregelmæssigt, saa den gale Smed boede indeklemmt, halvskjult mellem et Par Haver. Da Præsten kom dertil, maatte han standse. Et ungt Menneske svinglede og dinglede nemlig omkring ved Smedien mellem alt det, der laa strøet af Redskaber og Ragelse. Og Smeden, der naturligvis havde drukket ham fuld, stod der og grinte af ham.

Pastor Bang syntes, det var stygt at se paa, han kendte godt Karlen, havde selv konfirmeret ham, et nydeligt, ungt Menneske.

Præsten tænkte paa Karlens Forældre, om de nu stod her og saa det. Imidlertid var Laurits jo ikke alene sine Forældres Søn, alle havde vi Part i Ungdommen, den var vor Skat og vor Fremtid. Og naar hans Forældre ikke var til Stede, saa var vi andre de nærmeste. Saadan tænkte Præsten.

Det var en Skam af den Smed. Siden Konens Død var han bleven — ja han var baade bleven værre og bedre paa en Maade.

Præsten vendte sig derhen.

57

Den sodede Smed var en ældre Mand med et kraftigt Hoved og graat, busket Hageskæg, han stod med de nøgne Arme i Siden og skrubgrinede.

„Synes De, dette er morsomt?“ spurgte Præsten ærgerligt.

„Ja, ha, ha, saadan en Hvalp har godt af at komme mellem voksne Folk, til han kan gaa alene se nu dér, han kan s'gu skrive Xer og 8-Tal baade med Arme og Ben, ha, ha.“

„Hvorfor har De drukket ham fuld?“ Præstens Tone var stærkt bebrejdende.

Men da blev Smeden vred. „Hvad Saten kommer det Dem ved!“ raabte han med et Udtryk, som om han

hverken frygtede Gud eller Fanden, langt mindre en bette Præst. „Pas De Dem selv! De har vist nok at gøre med hende Damen, De har derhjemme.“

Da lynede det i Præstens lyseblaa Øjne, hans Ansigt blussede, stærke Flammer slog gennem hans Sjæl, truende traadte han lige op ad Smeden: „Det er Løgn, Smed!“

Forbavset hummede Smeden sig. Det var dog en forfærdelig Røst, der var i den Præst.

Præsten vilde have den unge Karl ind at sove hos Smeden.

Nej den Onde, som han kunde hyle og havle sig. „Her raader a!“ Og han stillede sig stejl i Døren.

Præsten svarede rolig, men med en mærkelig 58urokkelig Undertone: „Laurits skal ikke gaa paa Gaden i den Tilstand. Det kunde jeg ogsaa godt bande paa, om jeg vilde.“ Hans Stemme dirrede. Derefter tog han den unge Karl i sine Arme saa let, som det var et Barn.

Smeden maabede.

„Gaa væk, Smed!“ Han bar ham uden videre ind i et Sengekammer, der laa op til Smedien.

Men Smeden tog i Galskab en Hammer, der laa lige for Haanden, og sendte den hensynsløst gennem Smedien med en saadan Kraft, at den røg ud gennem Ruderne paa den anden Side. Og saa spyttede han som en Rasende.

Imidlertid kunde han dog ikke ret længe lade være at kigge ind i Kammeret. Den unge Mand laa dér i sit Optræk.

„Synes De nu ikke, det er noget Griseri?“

Smeden bare flirede og sagde, at det ogsaa var en vældig Klister, han havde faaet paa, ha ha.

„Hent noget Vand,“ befalede Præsten.

Smeden mumlede noget om, at det behøvedes ikke, men han gik alligevel.

Da de endelig var færdige og alt i Orden, slog Præsten Smeden frisk paa Skulderen. „Naa, hvordan har man det ellers, Smed?“

„Skidt,“ svarede Smeden modfalden og rystede paa Hovedet. „Skidt, — siden Mutter døde, gaar det ad Helvede til med al Ting. Se, nu her!“ Han aabnede Døren ind til det daglige Opholdsrum 59hvor Bordet flød af Madrester, oversaaede af Fluere, og Tøjet laa slængt overalt, hvor det bedst kunde. „Det skulde Dorthe ha' set,“ han rystede paa Hovedet. „Men saadan gaar det med alt. Og pyt endda med det, men a savner hende saadan, Pastor Bang, Nætter og Dage alletider, alletider, saa hulendes.“

„Hun var Dem en god Kone.“

„Ja Dorthe!“

„Kunde De ikke faa en Kvinde i Nabolaget til at hjælpe Dem lidt?“

„Hjælpe mig! — nej de tør — som han kunde lyne og bande — ikke. De er ræd for mig, de Tosker!“ Saa fulgte atter en Overgang til de bløde Toner. „Og det er heller ikke saa meget med det, men Savnet, forstaar De. De kan ikke tænke Dem, som Dorthe var. Naar der var noget, hun vilde, saa la' hun sin Arm om min Hals. „Ikke sandt, bette Andreas,“ sa' hun — og se saa er En jo den Onde havlede færdig, Pastor Bang.“

Smeden faldt i Tanker, og Præsten lod ham staa i Fred.

Endelig bemærkede Præsten, at Smeden nok mødtes igen med Dorthe.

„Ja, det vil En jo haabe.“

„Tror De det ikke, Smed?“

„Jo, det er det eneste, a er sikker paa. Og se dér — paa den anden Side, dér kommer det til at gaa i en anden Skure.“

60

Der strøg et Smil over Præstens Mund. Men han sagde alvorligt: „Det tror jeg ogsaa, Smed.“

Smeden nikkede fortrolig til Præsten, og blev ved at nikke.

De to forstod hinanden uden Ord.

Præsten saa sig lidt om, inden han vilde gaa. Nogle Ruder var itu, og Hyldens Grene voksede ind i Stuen, Ørentvistene rendte i Vindueskarmen. „Men hvad er det?“ spurgte han og pegede paa en Sejldugsskærm, der hang udenfor.

„Aa, det er til Fuglene.“

„Hvordan?“

„Jo, om Vinteren kommer alle Fuglene her i Byen hen til mig. A fodrer dem i det runde Kar, De ser der. Og naar det saa bliver Uvejrlig og det regner og sne'r i deres Føde, saa spænder a Skærmen over, og saa kan de sidde saa herlig dér som under en Paraply, he, he.“

„Det er virkelig morsomt.“

„Ja, de skal nok være der, og hvis a sover for længe om Morgenen, saa laver de et Helvedes Spektakel her udenfor Vinduerne, he, he.“

„Naa, ja, saa Farvel, Smed.“ Præsten rakte ham Haanden, som Smeden trykkede fast.

„De er s'gu alligevel et Mandfolk, Pastor Bang.“

Et Stykke henne i Gaden stod Oline Rasmussen i sin Hyttedør. Hun havde engang været skøn og blomstrende som en Rose, fortalte Folk, nu stod hun dér gulnet og visnet i en forholdsvis ung Alder, 61hærgtet af Sorg og Sygdom og Græmmelse, mishandlet af Livet, skikket til at synke i Graven, hvad Dag det skulde være.

Det var Sønnens Skyld, en vild Knægt, der i aarevis havde gjort hendes Hus til en Skamplet i Byen. Straffet for Voldtægt og andre Skidstreger tumlede han nu omkring ude i Verden.

Hun var stavret ud i Døren for bedre at faa en Duft af Sommeren og det fine Vejr. Dér stod hun, furet og forgræmmet.

Han maatte standse, han maatte vise hende Godhed. Prædiken kunde det være det samme med, for han vidste godt, at hun var langt længere henne i dagligt, inderligt Samliv med Gud end han selv, det var nemlig det, hun levede og aandede i: Salmesang, Bøn og Anraabelse til Gud for sin uartige Dreng.

„Hvordan gaar det, Oline?“ spurgte han.

Hun rystede paa Hoved:

Jeg er en fattig Fange
og mine Grænser trange
som Strandingsmand paa Ø.
Jeg kan ej Frihed finde,
før Tiden vil udrinde,
før Gud mig lader dø.

De stod lidt, saa spurgte hun: „De har jo været i København fornys?“

„Det har jeg.“ Han vidste straks, hvor hun vilde hen.

62

„De saa' vel ikke noget til Niels Kristian derovre?“

Præsten vilde aldrig kunne glemme hendes Udtryk, hendes Ømhed og Angst. Han maatte meddele hende noget godt om den Søn, han følte en uimodstaaelig Trang til at trøste den i Sorg saa dybt nedbøjede, og saa sagde han, uden at han næsten vidste det: „Nej, men jeg hørte noget om ham.“

Hun førte Haanden til sit svage Hjerte og trak Vejret dybt. „Aa, Herregud, gjorde De det.“ Hun blev glad, alene for det hun nu dog skulde høre lidt om ham, enten det var godt eller galt.

„Jo, det gaar nok helt godt nu,“ tilføjede Præsten.

„Aa, Gud ske Lov!“ Hun kunde ikke holde Taarerne tilbage. „Aa Herregud, at a skulde høre det, inden a dør.“

„Jo, han skal nok ha' en lille Plads ved en Købmand, og han er jo nem og begavet til al Ting.“

„Ja, Niels Kristian, ja-ja, ja-ja, han skal nok.“ Hun vuggede sit graa Hoved, og hendes Ansigt var fuldt af Smil.

Hun var imidlertid bleven saa medtaget, at Præsten hjalp hende ind i Stuen. Hun sukkede Gang paa Gang: „Ja, det har a jo altid sagt, der er en god Bund i den Dreng, a kender ham jo.“

„At det skulde times mig,“ sukkede hun, da hun var bragt til Sæde. „At Gud vilde unde mig 63den Glæde, inden a dør,“ smilede hun. — „Ja, for nu lever a ikke ret længe, Hr. Pastor.“

Præsten vilde gaa, han holdt ikke af at udvikle det Emne nærmere, som han var kommen ind paa. Oline trykkede taknemlig hans Haand til sit Bryst. „Aa, Tusind Tak, Pastor Bang, aa, hvor a er lykkelig, hvor er a lykkelig!“

Da Præsten atter stod ude paa Grøn-Gaden, mærkede han et Tryk over sit Sind, som om han havde begaaet noget forkert. Der var jo nemlig ikke et sandt Ord i det, han havde fortalt hende om Sønnen.

Og man maa jo ikke lyve.

Dog skal det vel heller ikke tages altfor katekismusagtigt. Selvfølgelig: Sindets Grund skal være af Sandhed, det er givet. Men den syntes han heller ikke, han havde brudt. Derfor bar det, han havde fortalt, heller ikke Løgnens Mærke ... Og selv Sandheden, Haabet og Troen, om den end kunde flytte Bjærgene, var jo, ogsaa efter den bogstavrette Skriftopfattelse, kun som lydende Malm og klingende Bjælde i Sammenligning med Kærligheden.

Jo mere han tænkte over det, des gladere blev han ved, at han havde rakt den Lidende en Læskedrik, inden hun segnede i den sidste Strid.

Han befandt sig efterhaanden fuldstændig rolig, i Overensstemmelse med sine bedste Tanker, i Harmoni med Guds Kærligheds-Væsen.

64

VIII

PASTOR BANG nærmede sig Kirkegaarden, der laa i Udkanten af Landsbyen, hvor Jordsmonnet hævede sig.

Han fik Lyst til at gaa ind paa det fredhellige Sted, der omkredsedes af et højt, mosgroet Kampestensdige, for at være lidt i Ensomhed med sine Tanker.

Den tunge Jærnlage drejede sig paa sine rustne Hængsler. Det gav en særegen Lyd, en Lyd, som han syntes, han kun kendte fra Kirkelaager. Var det, fordi der var saa ensomt ved Kirkegaarde, eller var det, fordi Sindet var særegent stemt, naar Folk gik gennem den Laage, hvad jo som oftest skete paa de store Livsdage fra Vuggen til Graven?

Han hørte sine Skridt, da han gik i de hvide Smaasten fra Stranden, som Gangene var strøet med. I et Hjørne stod et gammelt Piletræ, hvor han satte sig paa en Bænk og saa' ud over Fjorden og Landet med de hvidkalkede Gaarde paa den anden Side. Tæt ind til Kirkegaarden krummede sig en lille Vig, og her i Kirkevigen laa nogle Fiskerbaade.

Rundt omkring fra Buskene i de Dødes Have lød Fuglepip og Kvidder, en enlig Solsort sad paa Kirketaget og fløjtede sine skønne, dybe Toner. Ellers var der fuldkomment stille.

Og dér laa Kirkehuset med sine aarhundredgamle, røde Mure, der hist og her havde et fint, mosgrønt Overtræk af Ælde. Fredeligt og skønt laa det dér, varmt og gyldent i Aftenens Solglød.

Pastor Bang holdt meget af dette Hus. Derinde havde han staaet Søndag efter Søndag og vidnet om Gud, at han elsker Menneskene. — Og Salmesangen. — Og Bønnernes Mumlen, Sukkene og Sjælenes Længsel!

Det stod saa klart for ham i Dag, hvor kært han havde dette ærværdige Hus. Maaske fordi han i Dag havde mærket til Angsten for at miste sin Prædikestol derinde ...

Disse Folk mente det jo godt nok, Spørgsmaalet laa kun saa vankundigt for dem. Var der derfor alligevel

ikke noget i det, som Provsten dvælede saa meget ved i sin Skrivelse, Formaningen til at overveje, hvad der tyngede mest i Vægtskaalen for Pastor Bang, enten det at gifte sig med den Dame, der var Tale om, eller det at forarge Menigheden, og — som han skrev — paany nøje at overveje.

Naar Pastor Bang før havde tænkt over Spørgsmaalet, 66saa havde han ikke ment, at Menigheden vilde lægge saa stor Vægt paa dette Punkt, som det nu lod til. For ham selv havde det ikke været nogen Hindring.

Men naturligvis, naar det nu stillede sig saaledes, at man syntes, han begik ikke bare en Letsindighed men noget meget værre, saa maatte han nødvendigvis efterkomme Provstens Formaning og tage Spørgsmaalet under Overvejelse.

Det var jo hans Gerning, der stod paa Spil, hans daglige Liv og Lyst, Guds Kald til ham, det, hvorfor han var kommen til Verden.

Ja, det var det.

Og hvilket Værd over for det kunde saa paa den anden Side Forholdet til Fru Frick have ... Men i selvsamme Nu følte han, hvorledes hans Hjerte hamrede, og det susede for hans Øren bare ved Tanken om at opgive hende, — jo, hun havde rigtignok Værdi for ham, saa det betød noget.

Men af hvad Art? — Det var af særlig Vigtighed i en saadan Overvejelse. Var det jordisk Lyst, der knyttede ham til denne Kvinde? Han vilde være saa ærlig, han kunde paa ethvert Punkt. Ja, det var sandt, at han havde Lyst til at favne hende, saa kær hun var ham. — Men han var saa rolig, saa lykkelig, havde saadan en Fred i sit Sind ved Tanken, — det kunde i hvert Fald ikke være Sanserne alene.

Men naar nu Forholdene alligevel laa saaledes, 67at han skulde vælge enten det ene eller det andet, og det gjorde de jo faktisk? Var det ham da saa meget om at gøre at faa den Kvinde? Var det af større Betydning for ham end alle andre Ting? End selve hans Livskald? Det var Spørgsmaalet.

Pastor Bang falder i Tanker den stille Sommeraften under Piletræet paa Kirkehøjen. Han ser hen over Fjorden og det skønne, danske Land. Han lytter til tyste Toner i sit eget Bryst. Dér i Kirkehuset har hans Liv naaet sit højeste Punkt. Dér har han oplevet, hvorledes Guds Tanke og Væsen kan fylde Ens Sjæl. Ja, dér har han salig erfaret, hvad det vil sige at være baaret af Guds Aand.

Han bøjer sit Hoved i dyb Ydmyghed.

Han synes, han er som et Træ, der hemmelighedsfuldt ved mærkelige Kræfter gror paa sit Sted, gennemstraalet af Guds Solskin.

Een Ting bliver klar for ham. Her maa han være, her paa sin Grund, her i sin Gerning. Det er hans Liv, det, hvortil han er undfanget, født og viet.

Hvis der skal vælges, er der ikke mere nogen Tvivl.

Pastor Bang rejser sig rank og skøn i sin unge Manddom.

Idet han gaar ned ad Højen, slaar han med Fingrene et Kors for sin Pande og for sit Bryst.

IX

PASTOR BANG følte Trang til, inden han vendte hjem, at gaa en frisk Tur nu i Aftensolen under den rødgyldne Himmel. Det skulde være ad Stjerne og Grønvejene ud i de frie Marker og omkring ad Fjordbrinkerne.

Han var saa rolig i sit Indre. Det var, ligesom han havde foretaget en betydningsfuld Afgørelse. Han nød sit lette Legemes Lyst ved Tilværelsen og Sommeraftens Fred.

Han gik østen ud af Byen, hvor Hylden i Haverne bredte sig moderligt med deres duftende, gullighvide, brede Blomsterskærme, og hvor de vilde Roser slyngede sig over Digerne.

Han havde ligestraks Kornmarkerne for sig. Hvor høj Rugen var i Aar. Han fulgte den smalle Sti, der førte ned til Baadelejet. Rugen vuggede sagte omkring ham som en Sø, han vadede igennem, og han kunde ikke

lade være med at række ud og tage let om en Haandfuld Aks for at kærtegne det velsignede Korn.

I det dunkle inde bag Straaenes Gitter saa han 69pludselig et lurende Kattehoved med Ildøjne ... Der vilde i Nat dø mange smaa Mus og Fugleunger, — det vilde ogsaa i Nat gaa ud over mange andre smaa, svage Skabninger paa Jorden.

Men ogsaa Kattene og andre Røvere var jo skabte af Gud. Hvorfor dog? — Syndefaldet! — Nej, det Ondes Oprindelse, naar der til at begynde med kun var een Lysets og Godhedens Kilde, det kunde ikke forklares.

Hvor lidt kunde vi Mennesker overhovedet virkelig forstaa, selv af det, der laa lige for vor Fod?

Nej, vi kan kun i Tro fastholde, at vi ikke kan leve uden Guds Kærlighed.

Se, dér staar nu mellem det duggede Græs en Aften-Pragtstjerne, i Færd med at aabne sin hvide Blomst for at lokke Natsværmernes Flokke til sig. Hvert lille Grønkorn i dens Bladceller optager hver Dag Solens Kraft ligefrem uden Mellemlid. Men hvorledes? Ja, det grubler Jordens Lærde over ved Solens Lys og Lampens Skin. For hvis Menneskene kunde gøre det samme som Blomsten, uden Omveje optage Solens Kraft, saa var det daglige Livs Kaar paa Jorden med eet forandret. Vi kan ikke, den simple Blomst, der gror langs Stien ved vor Fod, den kan.

Gik alle Konger frem paa Rad
i deres Magt og Vælde,
de mægted ej det mindste Blad
at sætte paa en Nælde.

70

Hvor det duftede omkring ham til alle Sider fra Markernes Grøde. Det var ligesom at gaa i en Have.

Ude paa Fjordbakkerne stod de gamle Øg. De aad ikke, de var mætte, nok ogsaa mætte af Dage, Skindet var blevet for stort til dem. De stod eftertænkssomme, sunkne hen. De rørte Kæberne som en gammel, gammel Mand, der gumlende paa Skraaen grunder over sin egen Gaade.

Men lige nedenfor paa den fjedrende Engstrand sprang de sorgløse Plage rundt, saa Halerne flød i Luften efter dem, bare for at kappes, bare for at løbe, for at nappe hinanden i Skindet.

Saadan skifter Ung og Gammel, mens Tiden skrider.

Han greb Glæden over Aftenens Skønhed. Han kunde tydeligt se Landet ligeoverfor paa den anden Side Fjorden, ogsaa Gaarde, Kirker og Træer, men længere ude viskedes de klare Linier ud af Sommernattens Dis.

Lun og lind, lys og yndig var den Nat, som nu drog ind over Stranden. Bølgenes Skvulpen lød op til ham som en Nynnen.

„O, Gud ske Lov for Danmarks lyse Nætter!“ mumlede han.

Han fortsatte lidt hen ad Stien mod den yderste Skrænt. Her mødte han to Unge, en Karl og en Pige, der gik med hinanden i Haanden. Da han saa dem, gik der bløde Toner, Drømmetoner, 71Længselstøner gennem hans Sind. — Han tænkte: Kun eet var vel endnu skønnere, — om jeg atter kunde møde de to, naar de er bleven gamle, og de fremdeles gik glade og trofaste med hinanden i Haanden.

Aa ja, hvor Livet er smukt.

Han vendte tilbage ad Grønvejene, der delte Markerne i firkantede Felter, hver med sin duggede, duftende Afgrøde. Og han kendte hver Knold og hver Tue, hver Balk og hvert Spor.

Med den grønne, groende Jord under sine Fødder og med de evige Stjerners Tindren over sit Hoved skred han hen mod Præstegaarden. Dér var han hjemme, dér var han befæstet.

Han skimtede Kirken, Husene og Træerne i Løgum By, hvor han daglig gik ud og ind, og mellem hvis Befolkning han havde sin Gerning. I den var han lykkelig. Han vandrede i Tjeneste under Guds Faderøje. Han løftede sit Blik og lagde Haanden stadfæstende paa sit Bryst. Det her vilde han aldrig miste, hvordan det end gik. For saa tabte han den dybe Forbindelse med sig selv og med sin Gud.

Tænk, der er Lys! Saa sidder de oppe og venter paa mig. De vil ikke gaa i Seng, før jeg kommer. Det har ogsaa taget alt for lang Tid i Dag.

Han fremskyndede sin Gang og stod snart ved Havelaagen.

72

Han kunde ikke modstaa at kigge ind ad Vinduet. Dér sad de alle tre i Lampeskæret. Hans, Else og Fru Karen midt imellem dem. Hun besvarer et Par Spørgsmaal fra Hans, der læser i en Bog. Derefter retter hun paa Elses Strikketøj, venlig og bestemt.

Hun rejser sig. Hendes Skikkelse er kraftig og skøn, hendes Holdning statelig, hvad der fremhæves ved den hvide, klare, stramtsiddende Kjole. Hendes Øjne, hendes graa Øjne er mærkelig levende og underlig dragende.

Hun holder et Øjeblik Uret i Haanden, lyttende. Hvorfor kommer han ikke?

Else retter et Spørgsmaal til Fru Karen. Hun ryster paa Hovedet, men smiler dog samtidigt. Hans istemmer Elses Forlangende. Der er noget, som de meget gerne vil opnaa. De gaar hen til Fruen, den ene hænger sig ved den ene Side af hende, den anden paa den anden. De tigger hende om det. Hun lægger Armen om Hans's Skulder og trykker Else let ind til sig. Hun smiler, for hun kan ikke sige Nej til det.

„Hvor hun elsker dem,“ tænker Præsten, som staar udenfor og ser det.

Fru Karen henter en stor Bog med mange Billeder i. Børnene klapper i Hænderne.

De sætter sig tæt sammen. Fruen blader og forklarer, og de spørger. Ved det ene Billede er 73deres Ansigter bedrøvede, ved et andet ler de. Og Fruens Miner skifter helt levende, eftersom hun fortæller, hvad det ene eller det andet Billede forestiller eller handler om.

Pastor Bang staar fængslet paa Pletten. Hvor de er fortrolige, hvor de elsker hinanden, de tre, de hører sammen Pludselig farer det med Varme gennem hans Hjerte: Og de hører m i g til, dette er mit ...

Hvad er det dog for noget Vrøvl og hvilken Uhyrlighed, at det skal være nødvendigt at splitte os ad paa Grund af en vankundig Forstaaelse af et Skriftsted.

Han gaar rask ind. Børnene springer deres Far i Møde, og Fru Karen hilser ham med straalende Øjne.

Pastor Bang er lykkelig. Det er de alle fire. —

Lidt efter kommer Børnene i Seng.

„Naa, det var nok en lang Tur,“ siger hun og ser paa ham. „Jeg tror, du har Dugg i Skægget, din — Esau,“ smiler hun til ham.

Han kysser hende. De er omtrent lige høje, det er et smukt Par. Der er Glans over dem begge af Sundhed og af Lykken ved at være i hinandens Selskab.

„Har I haft det godt? — Ja, det varede noget længe i Dag men det er saa dejligt at leve inderligt med Mennesker, alle Slags Mennesker, 74dele med dem det bedste, man har ...“ Han greb begge hendes Hænder. „Hvor det er herligt at være Præst, Karen!“

„Ja, Jørgen, det forstaar jeg nu, siden jeg lærte dig at kende Men det er sandt, der er kommen et Brev, det er vist fra Biskoppen.“

Hun hentede det til ham og fulgte spændt Læsningen.

Det udtaltes i Skrivelsen kort og bestemt, at hvis Pastor Bang fastholdt sit Giftermaal med den fraskilte Kvinde, vilde Biskoppen indstille ham til øjeblikkelig Afsked.

Fru Karen blev bleg. „Det anede mig nok, at det vilde ikke gaa,“ sagde hun tankefuld.

Men Præsten smilede. „Tror du, at det, Autoriteterne mener, er det afgørende for mig?“

„Nej, det véd jeg nok, Jørgen, men Befolkningen! Og det bliver nok ogsaa galt dér. Men een Ting er sikker, Jørgen,“ — hun rejste sig i høj, menneskelig Værdighed — „jeg vil aldrig skille dig fra din Gerning.“

Jørgen Bang saa varmt og henrykt paa hende: „Karen, Karen! Du er givet mig af Gud selv!“

„Jamen de praktiske Forhold“

„Aa det med det Skriftsted, det er jo meget værre end meningsløst.“

Fru Karen bøjede sit Hoved. „Jeg tror ikke, vi faar Lykke ud af det, der gaar noget i Stykker.“

„Der gaar ogsaa noget i Stykker paa den anden Maade, der gaar meget i Stykker.“

„Jørgen! Du véd, at jeg elsker dig, du er min eneste Ven paa Jorden, min eneste Rigdom. Ja du er netop den Eneste, Manden, som jeg fandt. Men jeg vil ikke skille dig fra din Gerning, skille dig fra dig selv ... Og vi kan vel lade være at gifte os og dog være to gode Venner som før.“

„Nej, det tror jeg ikke, vi kan,“ svarede han. Der kom et Ophold.

„At Forholdene ogsaa skal være saa forkludrede!“ udbrød han.

Da han havde gaaet nogle Gange frem og tilbage over Gulvet, sagde han: „Men nu vil vi gaa til Ro.“

Dermed gik enhver til sit.

76

X

DET var Morgen. Under det store Æbletræ i Præstegaardens Have stod et Bord. Over Bordet var bredt en hvid Dug, hvorpaa der stod friskplukkede Radiser, et Stykke Ost og en Lerskaal med Smør; Brødbakken, et Stykke Arbejde af Karlen, var kunstfærdig flettet af afbarkede Kviste.

Hans og Else var gaaet til Skole, Præsten sad og ventede paa Fru Karen, da de altid plejede at nyde deres Maaltider sammen. Han havde vist ikke sovet meget om Natten. Hans Udtryk var mildt, men med nogle Trætheds-Skygger ...

Der kom hun skridende hen over Plænsens kølige Græs, barhovedet, med det mægtige, mørke Haar i en vældig Nakkeknude og iført en blaa, hvidprikket Sirtseskjole og udringede sorte Sko.

Hun satte en skinnende Kobberkeddel med Kaffe paa en Bakke af Siv.

De hilste og saa paa hinanden med en særlig, vemodig Ømhed, inderligt og dog noget forbeholdent. Der var noget nyt i deres Blik, maaske skulde de skilles. Derfor saa de paa hinanden, som om de hver for sig skulde paa en lang Rejse.

77

Maaske trætte af at tale om det samme Emne snakkede de om ganske ligegyldige Ting. Det var næsten, som om de var forlegne.

Det var dem kanske ikke uvelkomment, at Sidsel Hov tonede frem i Haven. Alligevel bemærkede Fru Karen ubehagelig berørt: „Hun viser sig gerne før Uvejret, og hæs er hun som en Krage.“

Sidsel smilede og smilede. „Hvor skønt I sidder her,“ hun saa fra den ene til den anden, stadig smilende. „A kom lige her forbi, og saa vilde a da ikke gaa Døren forbi, det er altid saa skønt at komme i Præstegaarden.“

Hun kom til Sæde og fik en Kop Kaffe. Hun snakkede løs om Vejr og Vind og ingenting, men det var hele Tiden underforstaaet, at der ogsaa var noget andet, hun nok kunde tale om.

Præsten mente, han var i Vejen. Han vilde gaa om og se til Lars Persens, hvis Børn var syge.

„Det er ikke saa sært, de er syge,“ indskød Sidsel, „saadan et Moger, der er i det Hus.“

„Naar det er Tilfældet, skulde De ta' og hjælpe hende lidt, Sidsel,“ bemærkede Præsten.

„Mig? Hjælpe hende? Nej, saa fik En snart nok at bestille. Vi er gaaet til Præsten sammen, a kender hende nok, hun var altid i Vælten for hendes pæne Ansigts Skyld, men hendes Særk den har alletider været beskidt, ja, a si'er det, som det er.“

78

Præsten sagde vredt: „Her sidder I to kraftige Kvinder, og tæt herved er en svagelig Kone, der dør med at holde Orden i sit Hus, hvor der er Sygdom, hvorfor hjælper I hende ikke?“ — Han tog Fru Karen med for den andens Skyld, det var ellers bekendt nok, at Fruen ikke var bange for at række en hjælpende Haand ved saadan en Lejlighed.

„Ih, du Fredsens!“ udbrød Sidsel og smaalo. Hun syntes, at det, Præsten sagde, var saa komisk i al sin Urimelighed.

„Naar De ikke vil hjælpe hende, kunde De i al Fald lade hende være i Fred.“ Dermed gik han.

Sidsel saa forundret efter ham. „A tækkes, han var gnaven i Dag?“

„Præsten kan ikke fordrage Humbug og Hyklery,“ svarede Fruen fast.

„Naa — nej.“ Sidsel rynkede Næse et Par Gange. Saa slog hun om i Smilet. „Aa ja, den Præst er et gævt Mennisk, det siger alle, ham faar vi aldrig Mage til.“

„Det er jo rart, I har faaet saadan en Mand.“

„Jo-jo, men det er jo, om vi kan beholde ham.“ Sidsel lod meget betænkelig.

„Hvorfor ikke det?“

„Ja, — det er jo det, der snakkes saa meget om nu ja, for Dem er det jo ikke saa rart, Fru Frick, han er jo en pæn Mand og en rar 79Mand, og her er kun to Børn og et godt Præstekald, der er ikke noget at sige til det, men —“

„Naa, hvad er der saa?“

Sidsel gjorde sig lille: „Ja, bette Fru Frick, en Præst maa jo ikke gifte sig med en Fraskilt. Det staar jo i Skriften, der er ikke noget at gøre, det siger Mads Høg ogsaa.“

„Naa,“ sukkede Fru Karen for sig selv.

„Men derfor kan De maaske godt blive ved at holde Hus for ham.“ — Sidsel smilede listigt og gjorde et lille Ophold.

Fru Karen vendte sig mod hende. „Er der mere?“

„Aa, Folk siger jo saa meget, men det er jo ikke vist, det passer.“

Fruen rejste sig rask. „Naa, gør de det.“ Hun saa' fast og knusende paa Sidsel, der ømmede sig under Blikket. Haanligt tilføjede hun: „De maa da blive et besmittet Menneske ved saaledes at bære al den forbandede Løgn og Sladder omkring Men nu skal jeg til at bestille noget.“

Sidsel forstod, at hun maatte gaa. Men da hun var kommen ud af Syne, vendte hun sig til Siden og blæste: „Py-h, saadan en.“

Fru Karen blev siddende længe under Æbletræet i sine egne Tanker. Hun lod alt andet ligge hen. Hun spændte Haanden om sin Pande for rigtig at samle sig. Hun maatte finde Rede i det store Spørgsmaal, vinde Klarhed over Vejen, der førte til et redeligt Standpunkt, for det vilde hun.

Nu var hun for det første klar ogsaa over Beboernes Stilling. Hun havde nok tænkt, det vilde gaa saaledes. Jørgen vilde altsaa blive kastet ud af sin Gerning, den, han elskede, som enhver Mand netop skal. Og uden hvilken han aldrig kunde blive en rigtig Mand. Det var Jørgen netop. Og han var en rigtig Præst, en Tjener for det Højeste ...

Og det skulde hun forstyrre 1

Aldrig.

Dertil satte hun ham for højt. Aa ja, som hun elskede den Mand. Hans Væsen, hans Tanker, hans levende Tro, hans uendelige Godhed, hans Sjæl, hans yndige Øjne, hans Haand — alt. At leve med ham, at favnes af ham — ja ogsaa det — der kunde ikke findes en større Lykke for hende.

Men at hans Liv derved skulde forstyrres, — nej, saa vilde hun hellere dø.

Hun maatte rejse.

Aa, men at forlade ham, — det gyste igennem hende, som om hun stod ude paa Livets yderste Pynt to velsignede Børn, hvem skulde saa snakke med dem, lege med dem, hjælpe dem, gøre deres Tøj i Stand, sørge for dem, hvem skulde kæle for dem og knuge dem til sig

Ja hvem?

Pludselig brød Taarerne frem. Men hun faldt ikke sammen for det, hun sad rank og stovt, medens de randt ned ad hendes Kinder. Det var en Sorg, hun maatte bære. Det var Straffen, nej Følgen af det letsindige Skridt, hun tog, dengang hun knyttede Forbindelsen med Frick, bedaaret af hans herremæssige Optræden, fine Tøj og alt det, som betyder saa lidt i Livets Virkelighed, men som er en ren Fordærvelse, naar det dækker over et lavt Sind og et brutalt Indre.

Og nu havde hun altsaa været saadan en ganske almindelig, overfladisk ung Tøs, og saa maatte hun tage Følgerne og bære sin Byrde.

For det, at hun var en Fraskilt, det var altsaa nu det eneste, der var i Vejen for hendes fuldkomne Lykke.

Men hvorfor kunde hun egentlig ikke godt blive her? De kunde være to Venner og ikke mere, være to gode Venner som hidtil? — Jo, saadan maatte det være.

Og forøvrigt — den fuldkomne Lykke, hvor findes den?

Nej, men ogsaa i Selvfornægtelsen ligger en ophøjet Livsværdi.

Hun sad fremdeles stærk og fast besluttet, men Taarerne flød paany ...

Jeg har dog oplevet Kærlighedens store Følelse, sagde hun til sig selv, og den kan aldrig visne i mit Hjerte, hvordan det end gaar.

Saaledes tænkte Fru Karen Spørgsmaalet oprigtigt sig igennem. Hun tænkte om igen og om igen, paa kryds og tværs. Stadig kom hun til det samme Resultat. —

Da Præsten vendte tilbage fra Lars Persens, sad Fru Karen endnu under Æbletræet, uden Tanke paa den daglige Husgering, som hun ellers passede saa mønstergyldigt.

Hun rejste sig forvirret.

Han saa straks, at der maatte være noget alvorligt paa Færde.

„Naa, hvad var der saa med Sidsel?“ spurgte han.

„Selvfølgelig ikke noget godt ... er nu en saadan Kvinde ikke rigtig onskabsfuld, Jørgen?“

„Det behøver hun ikke, lille Karen. Jeg skal sige dig, hun er som de fleste andre, bare fattig af Indhold, fattig i Fantasien, øde og gold. Og saa er det saa festligt for dem at fortælle om onde og sørgelige Ting og Begivenheder. Og netop jo galere, des bedre, for des stærkere og sjældnere bliver de Farver og Kulører, der skal fylde op i det tomme Indre. Det er Sagen. Men tænk, Karen, om Menneskenes Sind var optaget af frodigt Liv, — saa vilde Sladdereren og den Slags jo visne bort. Nej, de er ikke onde, men indholdsløse. Saadan tænker jeg.“

Fru Karen saa paa ham, mens han talte, og hun smilede. Der gik en Lysning over hendes faste Træk, en Lysning af Lykke, hun elskede den Mands Væsen, Syn og Tanke.

„Naa men altsaa?“ spurgte han igen.

Fru Karen samlede sig.

„Ja, hvis du gifter dig med mig, Jørgen, saa er du færdig med at være Præst, kan jeg forstaa.“

Jørgen Bang blev urolig og svarede, at han vidste nok det dér, men det kunde ikke være muligt, der maatte dog være en lille Smule Mening i al Ting.

Fru Karen rejste sig, og som en Dronning stod hun dér. „Jamen, Jørgen, jeg har nu taget min Beslutning, jeg gifter mig ikke med dig, jeg vil ikke gøre Fortræd og Forstyrrelse ...nej, nej, min Ven, det kan ikke hjælpe. Kære Jørgen, elskede Jørgen, det maa være saaledes. Og jeg maa staa fast, — for jeg tror, du er noget svag paa det Punkt.“ lagde hun til, og det var, som om hun smilede derved.

Nu kom Pigen og spurgte om adskilligt, Huset vedrørende. Fruen fulgte med hende.

Præsten gik en Tur i Haven. Og han blev længe ved at gaa dér frem og tilbage.

XI

SAA var det en Nat, at Pastor Bang samlede sig til et Opgør, en sidste, fornyet Overvejelse for Guds Aasyn, inden han med fuld Sikkerhed indtog sit endelige Standpunkt.

En stille Sommernat. Ved Midnatstid, da endog Fuglesangen var tystnet hen. Han sad ene i sit Sovekammer. Vinduerne stod helaabne, saa de lune Luftninger bølgede frit ind og ud. I Skjorteærmer sad han ved et lille Bord, hvorpaa der laa nogle Bøger og Blade. Han hvilede Hagen i sin Haand, saa det rødlige Fuldkææg, der kom i Klemme, struttede fremefter.

For det første, hvordan var Forholdet til Fru Karen? — Det var da saaledes, at hun blot ved at vise sig, ved at være i hans Nærhed, ja endog bare ved at være til, var bleven en Magt i hans Liv. — Og sligt er der ingen, der kan gøre nogen egentlig Rede for.

Men det kan han sige, at ved at kende hende nu gennem tre-fire Aars Samliv løftes hans Tanke, hans Hjerte; hans Følelse for, hvad der er smukt, og hvad der er godt, stiger ved daglig at være sammen med hende. Samlivet er befrugtende, udviklende, — saa kan man da ikke faa nogen større Sikkerhed for, at det er rigtigt, det er vel i Virkeligheden den eneste Maalestok.

Og derfor forstaar han, at foruden at hun rent umiddelbart forskønner hans Dage, er denne Kvinde skænket ham af Gud selv som en Hjælper til at forædle hans Væsen og forhøje hans Tilværelse.

Manden rækker sin Elskede friske Blomster for at glæde hende, Kvinden byder ham sin Mund, fordi hun maa. Faderen tager Barnets Haand for at lede det frelst gennem Farerne, — ja, saa smukt ytrer Menneskene sig, saaledes skænker de af sig selv i de Øjeblikke, de lever og aander i Kærlighed. Men end saa Gud, hvis Væsen kun er Kærlighed ... Fru Karen er en Gave fra Gud ... og kan man tænke sig en dybere Haan end at skubbe den Haand bort, der rækker En Kærlighedens Gave! — Nej, dette er klart.

Og Elise, — det staar for ham, som om der er Forbindelse mellem de to Kvinder. For at ære Elise, hvis Minde er ham saa kært, smykkede Fru Karen hendes Billede med Grønt sidste Juleaften, ganske stille uden Ord og Fagter. Og paa den anden Side synes han, jo mere han tænker paa det, at Elise fra sin Aande verden vinker til ham og siger: Giv vore Børn denne gode Kvinde til Mor. 86— Børnene selv ønsker jo intet hellere, de vilde blive henrykte.

Alt, hvad der har størst Værdi for ham, samler sig stadfæstende i det samme.

Han rejser sig og gaar med faste Skridt frem og tilbage over Gulvet.

Derefter standser han og stiller sig i det aabne Vindu, saa den lette Nattevind vifter om hans Pande.

Men bedrager han nu ikke sig selv? Foregøgler han sig ikke skønne men falske Billeder? For at skjule f. Ex. Sanselighedens Lidenskab?

Ogsaa det har han ærlig prøvet for Guds Aasyn. Han ønsker at favne Fru Karen, det gør han, han ønsker at trykke hende til sit Bryst som sin Ægtehustru, han ønsker at avle Børn med denne herlige Kvinde ... Jamen det er jo Kærlighedens Lyst og Bud, som Gud Herren selv har velsignet.

Dette Punkt er altsaa ogsaa klart.

Men saa Forargelsen?

Han blev urolig, gik atter frem og tilbage. — Forargelse, Forargelse! Hvor der bliver jappet med det Ord. Naar nogen blot bliver vrede over, hvad der fremføres, saa er de straks forargede, siger de; naar der fremsættes en Anskuelse, der er forskellig fra den, Folk er opvokset og er groet fast i, uha, saa er de forargede. — Vrøvl! — Nej, Forargelse er et ganske anderledes indgaaende Ord, der betegner, at Mennesket bringes til Fald i det dybe af sin Sjæl. Og derfor kan man ikke tage Hensyn til Folk, der render omkring og er forargede saa over det ene og saa over det andet. Heller ikke i dette Tilfælde. — Ordet er iøvrigt af Bjærgprædikenen, og den er jo mærkværdig og vidunderlig, men bogstavelig kan den ikke tages, den maa opfattes paa aandelig Vis.

Og det maa Ordet om Fraskilte selvfølgelig ogsaa ... Aa, Virkeligheden er langt mere levende, mangfoldig, indviklet og mærkelig, end Regler og Læresætninger kan omspænde, naar de tages bogstaveligt ... hvor Bogstaver dog har slaaet meget ihjel, og hvor Ramsen daglig gør det!

Hvorledes skulde det være muligt at føre Mennesket f. Eks. fra en grovere Moral til en finere, hvis man

skulde tage Hensyn til Forargelse i den almindelige, overfladiske Betydning. Nej, det kan ligefrem moralsk være Pligt at forarge. Den uandelige Skriftopfattelse træl binder, og nu vilde Gud bruge ham til at sprænge det gamle paa dette Punkt for at hjælpe til at udløse Folk af Skriftens aandelige Trældom. Ja saaledes er det.

Derfor er det ham ikke alene tilladt at gifte sig med Fru Karen, men det er hans Pligt, det er Guds Villie.

Saaledes faar han sit Hoved over Tingene, saa han kan se Guds Veje. Og det er det, han skal. Og saa vandre hen ad dem i Tro. Det vil han og det kan han ved Guds Naade. Han vil det og han 88kan det uden Hensyn til al ydre, al jordisk Sikkerhed, vandre ud i det blaa, netop ud i det blaa i den Henseende — alene i Tro paa Gud.

Pastor Bang synes, han har lært saa meget virkelig kristeligt i denne Tid. Han har paa en ny Maade forstaaet, at der ligger Livsvækst og megen Herlighed og venter paa den, der gør Alvor af at vandre Guds Veje.

Han bøjer sit Hoved. Han lovpriser Guds Navn.

Nu er han fast og sikker, nu har han Gud med sig.

Han staar rolig og ser ud i Haven. Hvor fredelig er den lyse Nat. Og hvor skøn. Træerne staar saa stille under Sommermaanen og de høje Stjerner ... Ja, at staa og gro ved Himlens Naade som disse Træer!

Fuglene begynder at pippe hist og her. Flere og flere. I Øst og Vest. Oppe og nede. Og paa Knappen af Flagstangen sidder en enlig Solsort og fløjter sine mørke Toner.

Saa gaar han til Ro.

89

XII

MORGENSOLEN brændte paa Løgum Præstegaards hvide Gavl med de mørkrøde Espalier-Roser og trængte ind i Studereværelset, hvor de skæve, firkantede Skygger af Vinduerne laa skraat hen over den solbeskinnede Gulvflade.

Fru Karen stod og puslede ved Planterne, kærtegnede dem. Her var Pelargonier i alle Farver, Vinduet helt fuldt, og i et andet var alle Slags Fuchsier. Jørgen Bang holdt mest af de Blomster, som hans Mor havde haft hjemme i Bondegården, hvor han var født ... Han havde sikkert haft en lykkelig Barndom og en sund Ungdom, derfor var han nu den varme, stærke Mand, han var. Hun havde aldrig kendt en Mand som han. Og ikke noget Menneske, det var saa trygt at være i Nærheden af ...

Hun satte sig saa underlig hastig, som om Vægten af en Tanke pludselig trykkede hende ned i Stolen.

Ved den Mands Side var det let at blive god og blive lykkelig. Og saa var man kastet om af Livets 90Tilfældigheder. Det er vel egentlig de fleste Mennesker. Tilsyneladende i al Fald. — Og saa traf man en som Frick, fiks og flot og gemytlig — og var væk, fordi man kendte ingen Ting til. Og efter at den første Tid var forbi, saa stod man der midt i Nedværdigelsen ... hun kunde ikke mere lide at tænke paa den Tid ... Og hvem véd, ja det er maaske ikke helt utænkeligt, at ogsaa han havde fundet en, som han ... ja, man véd ingenting. Og det er derfor godt, vi Mennesker ikke skal dømmе hinanden ...

Men Gud, der kom han! Hun kendte hans Fodtrin. Hun fløj op, brugte ivrigt Støvekluden. Hun mente, han grublede i denne Tid. Hun troede, han vaklede, saa maatte hun holde sig kølig og staa fast, at intet ondt skulde overile dem.

Hun skottede hastig hen til Døren, — men hvordan var det dog, han saa ud!

Han kom med sikre Skridt lige hen til hende, tog hende udendvidere i sine Arme og kyssede hende. Derpaa saa' han paa hende med en besynderlig dyb Glæde og sagde: „Min kære Hustru.“ Det klang fra et roligt og lykkeligt Hjerte.

Hun blev overrasket, helt forvirret. For som han stod der, straalende og sejrrig, følte hun sin Kraft svinde.

„Jamen, Jørgen —“

„Jo, nu er du min Hustru, Karen.“ Han kysede hende paany til Stadfæstelse.

91

Hun skiftede Farve af Lykke og af Nød. „Jamen, Jørgen, det kan ikke la' sig gøre.“

Det gjorde intet Indtryk paa ham, han smilede bare overbevist.

Hun samlede sig: „Jamen din Gerning, Jørgen!“

Det forekom hende, at der et Nu gik en svag Skygge over hans lyse Aasyn, og hun mente, at han den sidste Tid havde skubbet den Side af Sagen i Baggrunden. Nu vilde hun netop drage den frem, saa intet skulde bortgemmes. Det gav hende Styrke, hun rejste sig rank og skøn, og uden Tanke paa sit eget sagde hun disse stolte Ord:

„Kære Jørgen, jeg vil ikke, og jeg kan ikke, for dit Liv vil blive forkludret derved. Du skal udfolde dit Væsen frit i din Gerning. Saaledes maa jeg se dig. Og kun saaledes kan j e g blive lykkelig.“

Han saa forundret paa hende, først nu gik det fuldt ud op for ham, hvor værdifuld den Gave virkelig var, der var skænket ham i denne Kvinde.

Han svarede hende: „Det er alligevel afgjort, Karen, Gud vil det, og saa maa han om Resten — i alle Ting.“ Han tog hendes Haand og tilføjede: „Kom, lad os gaa en Tur i vor Have.“

Haand i Haand vandrede de mellem Træerne, og saaledes traf Hans og Else dem, da de en Tid efter vendte hjem fra Løgum Sø — hvor de havde et Garn staaende — med fire store Aborrer. Hans bar Nettet, gennem hvis Masker Skællene glimtede, begge var de barbenede, solbrændte og svedige.

92

Børnene saa straks, at der var sket noget. Deres Far og Fru Karen kom lige hen imod dem med glade, oplagte Ansigter. Børnene var øjeblikkelig klar over, at nu var det altsaa kommen rigtig i Orden. Nu var alting godt. Endelig.

De forstod straks hinanden alle fire, og saa behøvede de jo ikke at tale om den Ting.

Derimod talte de om Fiskene i Nettet, som Hans maatte vise frem. Og de lo til hinanden.

De gik i en Række, saa de spændte Havegangens Bredde ud, Børnene yderst, Præsten havde sin Arm om Hans's Skulder og Fru Karen Else under Armen.

De lo alle fire af ingen Verdens Ting.

93

XIII

PASTOR BANG var bortrejst, han var ude at finde en Kollega, en Præst, der vilde vie Fru Frick og ham. Det lod til at være en vanskelig Sag, for nu havde han været borte i flere Dage, og de havde ikke hørt noget fra ham. De længtes efter ham.

En Dag foreslog Fru Karen Børnene, at de alle tre skulde tage Smørrebrød med og gaa ud paa Fjordbrinken, en lille Udflugt sammen i det smukke Vejr.

Ja, ja, det var rigtig noget for baade Hans og Else.

„Vi skal ha' et kogt Æg hver,“ sagde Fruen.

„Ja-a,“ raabte Børnene.

„Og vi skal ogsaa ha' et Stykke Franskbrød med Syltetøj, ikke?“

„Jo, jo.“ Børnene klappede i Hænderne.

En lille Haandkurv af Jens Karls flettede Arbejde blev omhyggelig pakket. Hver Ting blev svøbt i Papir for sig, Theskeer, en lille Smule Salt og en Flaske Saftvand. De var alle tre nærværende ved Indpakningen og havde megen Fornøjelse deraf. 94Der kom ogsaa et Par Haandklæder med, for Børnene vilde naturligvis bade i Fjorden. Og Else huskede at stikke Aviserne ned med, for at Fru Karen kunde ha' dem at læse.

Paa Vejen derud strejfede Else om for at plukke Blomster, det skulde hun altid. Og det var jo rigtigt at samle Skønhed og Glæde ind langs Livets Stier. Fruen frydede sig over Else, der hoppede saa glad omkring, og tænkte: „Hvor der egentlig er meget at lære af Børn.“

Hans gik mere adstadig. Han havde nemlig faaet Sivert Fisker til at lave ham et Fartøj af en gammel Træsko. Det var rigget som Slup, og der var rigtige Blokke til Fald og Skøder at gaa i, der var Skanseklædning og alt saadant som paa et rigtigt Skib. Han havde Fartøjet under Armen, det var nok prøvet i Dammen derhjemme, men nu skulde det første Gang ud i Saltvand, og derfor gik han fordybet i Tanken om, hvorledes det vilde spænde af, og fuld af Længsel.

Den høje, græsklædte Fjordskrænt faldt stejlt af ned til Engstrimlen, der gik som en grøn Bræmme langs den sommerblaa Fjord.

Gennem Skrænten skar sig en Slugt, en Lavning, hvor et Vandløb sagte rislede frem, og langs dets Bredder groede store, saftige Kabbelejer, hvis gule Blomster somme Steder spejlede sig i Vandet.

De fulgte dette Vandløb og kom til et Sted, hvor der stod nogle faa, enlige Træer, Resten af en 95Lund, hærgtet af løsgaaende Høvder. Træerne var smaa og forkomne, men saa' helt kønne og særprægede ud paa den grønne Eng, hvor Skyggerne af deres krogede Grene tegnede mørke Slynninger paa Græsunden.

Her slog de Lejr og pakkede ud. Men Hans kunde ikke ret længe styre sin Lyst til at prøve Fartøjet. Børnene begyndte at klæde sig af.

„Men husk nu, Børn, at I kun maa gaa der, hvor Vandet er graat. Men ude, hvor det er mørkblaat — I kan nok se Striben — dér maa I ikke komme, for dér er Dybet.“

„Ja,“ sagde Børnene leende og skyndte sig af Tøjet.

„Hør, Hans og Else,“ Fru Karen saa vist paa dem. „I siger saa rask Ja, men det kan ikke hjælpe, I siger Ja bare med Munden. Det er et Løfte, I skal gi' mig.“ Hun saa paa dem med sit kloge, stærke Blik, kaldende, æggende. „Det er jeres Ord, jeg vil ha' I“

Og saa lovede de hende det — rigtigt.

„Løb saa,“ sagde hun smilende til dem.

Og de smaa, lysende Legemer fløj hen over Engen og var straks ude i Vandet, der strittede og sprøjtede op om dem, mens deres klare Latter lød som Toner i Fru Karens Øre.

Ak ja, de kære Børn, som var givet i hendes Varetægt. Hvor havde hun oplevet meget, siden hun var kommen til Løgum Præstegaard. — Ikke 96maaske egentlig oplevet, snarere gennemlevet, eller maaske allerbedst, hvorledes havde hun ikke indlevet sig i de Livsværdier, der som oftest i det daglige Liv skjuler sig for vort Øje som Diamanten, ofte lige for vor Fod.

I Løgum Præstegaard havde hun lært Livets Lykke at kende, fordi hun havde lært Kærligheden

Hun bøjede ydmygt sit Hoved, hun syntes aldrig, hun kunde blive færdig med at føle Taknemlighed for det.

For hans egen Skyld, for at han ikke skulde hindres i sin Livsudfoldelse, havde hun staaet imod saa længe som muligt. Nu havde hun overgivet sig. Nu vilde hun følge ham, følge ham trofast. Det var hendes Lykke. Gøre ham glad.

Hun havde ikke før tænkt sig, at der i dette stræbende, ensformige Dagligliv, i de almindelige graa Hverdage kunde være saa mangt et Farveskær hemmelig gemt — naar bare Menneskene ærlig holdt af hinanden.

Ja, nu vilde hun følge ham, den lyse, herlige Mand.

Og hun, der vel nok stundom havde haft en Fornemmelse af Kvindens Lyst til at trykke et Barn ind til sig, hun var nu bleven Moder til de to velsignede Børn, der plaskede saa glade omkring derude i Fjorden. Hun kunde græde af Glæde 97ved den Ting, at hun hver Dag skulde leve sammen med dem.

Ja, nu var Livet bleven helligt for hende.

Men hvad var det?

Hans løb alt, hvad han kunde, gennem det graa Fladvand af Sted lige ud mod den mørke Strøm, hvor hans lille Fartøj sejlede. Aa, det var drevet fra ham, tænkte hun, og nu styrtede han af Sted ud efter det uden at tænke nærmere over det.

Fru Karen rev det yderste Tøj af sig og fo'r i utænkelig Fart ud i Vandet.

Det gjaldt maaske Livet for Hans.

Det hele stod imidlertid ikke længe paa, og hun naaede at faa ham fisket op i rette Tid.

Hun bar ham op til den lille Lejrplads, hun ruslede med ham, for at han skulde brække alt Saltvandet op. Og det varede heller ikke længe, inden han var ret veltilpas.

„Aa — Hans, hvordan kunde du dog gøre det?“ spurgte Fruen dybt bebrejdende.

Han slog Øjnene ned.

„Du havde dog givet mig dit Ord.“

Hans begyndte at græde.

Men da hun saa hans Taarer, rørtes hun pludseligt og udbrød: „Aa, ja, jeg forstaar jo nok, det var dit Fartøj, lille Hans“ Hun tog ham ind til sig.

Børnene havde aldrig før set hende saa bevæget, og de forstod nu klarere end før, hvor meget hun holdt af dem. —

Det kan nok være, at Maden smagte oven paa den Historie. De havde det yndigt, de tre sad her alene sammen under de mærkelige Træer paa den grønne Skrænt og saa' ud over den blaanende Fjord, hvor Skyggerne af Skyerne i Drift kom og gik i levende, skiftende Følge.

Saa spurgte Else pludseligt: „Hvornaar kommer Fa'r hjem? Hvor er han egentlig henne?“

„Vi kan vente ham hver Dag, lille Else,“ svarede Fru Karen. „Men véd I nu hvad? Nu vil vi synge en Sang, Børn.“

Ja, det var Børnene glade for. Fruen havde nemlig lært dem at elske Tonerne, hun havde ogsaa indøvet flerstemmig Sang, og siden hun var kommen til Præstegaarden, var den i det hele rigtig bleven et Sangens Bo.

Hun gav Børnene Tonen til Førstestemmen, selv sang hun anden. Og Børnenes lyse Stemmer klang sammen med Fru Karens dybe Toner ud i den skønne Sommerdags rene Luft:

En Jægers Sang,
et Valdhorns Klang
Naturens Tavshed brød;
igennem Krat
i stille Nat
saa mildt, saa mildt det lød.

XIV

PROVSTENS Vogn holdt uden for den brede Dør i Løgum Præstegaard. Provsten trinede langsomt ud af Vognen. Han var en glatraget, fedladen Mand med gammeldags opstaaende Flipper, kønne, blaa Øjne og et venligt Udseende.

Pastor Bang tog imod ham. Provsten fik Overtøjet hængt fra sig i Forstuen, og imens snakkede han om løst og fast, som om han kun var kommen for at se til gamle Venner.

De satte sig ind i Dagligstuen, hvor Provsten nød en lille Forfriskning. Her talte han videre om Vejret, om Køreturen og om, hvorledes Sæden stod langs Vejen.

Han gjorde Fru Frick forskellige Spørgsmaal, hvorledes hun befandt sig paa Egnen, og lignende; imens iagttog han hende meget skarpt.

De to Herrer gik Tur i Haven, og Provsten udfoldede angaaende Urter og Træer og deres Behandling en Sagkundskab som nogen Gartners.

Ind derimellem kom der brat et og andet Spørgsmaal stikkende til Præsten, som for Eksempel, om Pastoren den sidste Tid havde mærket nogen særlig Uro i Menigheden? Men det lod ikke til, at Provsten, paa det nuværende Tidspunkt i al Fald, ventede eller ønskede noget Svar paa Spørgsmaalet. Og han fortsatte med sin Talen.

Præsten hørte til med et Halvsmil hele Tiden. Han vidste, at det var Hs. Højærværdigheds Metode i store Sving at nærme sig sit Bytte, hvad der skulde være fornemt og overlegent, særligt passende for en overordnet Embedsmand, — og det morede Pastor Bang.

Middagstiden nærmede sig, og Præsten spurgte, om han turde byde Hs. Højærværdighed paa saa simple og landlige Retter som stegt Flæsk og Vandgrød.

„Jo-o, Tak,“ blev der svaret.

„Ja, for vi her i Løgum Præstegaard lever ganske paa samme Maade som Landsbyens øvrige Beboere, hvad vi befinder os godt ved.“

Provsten rynkede paa Næsen. „Jeg ser ogsaa, at De i Deres Klædedragt tilstræber et landligt Snit. Bruger De aldrig Flip?“

„He-nej,“ lo Præsten, „det er saa tvungent.“

„De er nok lidt af en Original, Pastor Bang, hvad!“

De gik til Bords. Provsten strøg Hans og Else over Haaret og nævnede dem ved Navn. Ved sin Selvfølelse, sin hyggelige Snak og sit vidtfavnende Væsen forstod han under Maaltidet paa en vis 101faderlig Maade, der slet ikke misklædte ham, ligesom at brede sine beskyttende Vinger over dem allesammen.

Endelig ved Kaffen, da Provsten havde faaet tændt sin over hele Herredet kendte, mægtige Pibe inde i Studereværelset, faldt de første Ord, der ligefrem angik Sagen.

„Hm, ja, kære Pastor Bang, hm, der er en Sag, i hvis Anledning jeg i Dag er kommen til Dem.“

Pastor Bang svarede, at det havde han vidst hele Tiden.

„Naa, naa, det har De, ja, lad os tale lige ud med hinanden. De er en dygtig Mand og udmærker Dem ved hæderlig Vandel — ellers, saa den Sag maa kunne ordnes, uden at det bliver nødvendigt at skride til Yderligheder, ikke sandt, Pastor Bang?“ Han gjorde en velvillig Bøjning.

„Den er ordnet,“ svarede Præsten.

„Hvad for noget?“ Øjensynlig skuffet, fordi han ønskede, at Ordningen hellere skulde være fremgaaet som Resultat af en længere Forhandling, der nu altsaa blev overflødig, bemærkede Provsten dog: „Det glæder mig virkelig, Pastor Bang, at De har opgivet dette Giftermaal.“

„Nej, den er ordnet til den anden Side, Deres Højærværdighed.“

Provsten tog Piben af Munden: „Hvad vil det sige?“

102

„Fru Frick og jeg gifter os, saasnart vi kan faa en Præst til at vie os.“

„Nej, kære, det mener De ikke?“

„Jo, det er bestemt.“

„Og det kalder De en Ordning!“ Provsten udsendte en mægtig Røgbølge, der længe blev ved at svæve i Luften.

„Ja, ikke udvendig fra,“ svarede Præsten, „men en Ordning indvendig fra, og derfor den eneste aandelige og naturlige.“

„Naa, saa.“ Provsten begyndte at vandre.

„Ja, De har naturligvis, Pastor Bang, nøje overvejet Matthæus 5, 32?“ spurgte han saa.

„Jo, men det Ord har jo den yderliggaaende Form, som Jesus ofte giver sine Ord af Hensyn til Fortidens Opfattelse eller Samtidens Situation, de er stillet paa Spidsen og maa opfattes aandeligt.“

„Hm, hm.“ Provsten udsendte uhyre Røgskyer. „Det kan siges. Det kan siges. Det kan maaske ogsaa forsvares. Det kan ogsaa angribes. Men —“ han standsede foran Pastor Bang, — „men Spørgsmaalet her er ikke, hvorledes vi Præster, der ved mangeaarigt Studium er trængt ind i den teologiske Videnskab, kan udlægge, forklare, angribe og forsvare. Spørgsmaalet her er, hvorledes den udannede, menige Mand opfatter Sagen. Naar der nu staar saaledes i Skriften, saa tager han det bogstaveligt. Naar derfor De, Pastor 103Bang, en Præst i den danske Folkekirke, gifter Dem med en Fraskilt, saa forarger De Menigheden, og hver Gang De siden ved et Bryllup anfører Ordet om, at hvad Gud har sammenføjjet, skal Mennesket ikke adskille, saa forarger De Menigheden. Dér ligger Hovedpunktet i denne Sag. Og det maa De kunne forstaa, Pastor Bang.“

„Nej,“ svarede Pastor Bang og rejste sig i sin fulde Højde. „Ja undskyld, men Provstens Ord forekommer mig at være dels overfladiske og dels et Udtryk for den almindelige kirkelige Humbug. Al den Snak om Forargelse her og Forargelse dér er løs Tale, Forargelse i virkelig kristelig Forstand er et ganske andet, dybt og alvorligt Ord. Og naar Præsterne rask væk maa vie Fraskilte, men ikke selv maa gifte sig med en Fraskilt, saa indsér De nok selv Humbuggen deri. Og naar Provsten endvidere antyder, at vi Præster indbyrdes, fordi vi har studeret Teologi, kan være indforstaaede med een Opfattelse, men overfor Mængden prædiker en anden, saa er det i hvert Fald en uærlig Stilling, — det minder temmelig meget om de gamle Augurer, om hvem Cato siger, at de ikke godt kunde lade være med at smile, naar de gik forbi hinanden.“

„Hm, hm,“ Provsten strøg Haanden over Panden. „Jeg troede ikke, at De var slet saa langt ude, Pastor Bang.“ Fra hans Pibe fattede det ene lille, raske Røgpust efter det andet som smaa Eksplosioner. 104Men saa lod det til, han fik en Idé. „De maa dog i hvert Fald kunne vente, vente og se. Der bliver snart et Embede ledigt i et afsides Sogn her i Provstiet, og hvis De giftede Dem, lige før De flyttede ind, — ja, saa var De altsaa gift, ikke?“ Provsten saa snedig ud.

Der gik et flygtigt, næsten haanligt Smil over Præstens Træk. Men det forsvandt straks, og han svarede meget alvorligt. „Provst Jensen, naar en Ting er gal i det ene Sogn, maa den vel ogsaa være det i det andet.“

Provsten hævede Pegefingeren. „Ja saa enkelt er det nu ikke altid, Pastor Bang, det meste af, hvad der siges og hvad der gøres, er nemlig hverken helt rigtigt eller helt galt.“

Præsten ønskede ikke at tale mer om Sagen, der jo var afgjort for hans Vedkommende. Han bemærkede bare, at Ægteskabet jo iøvrigt ikke var nogen kristelig Indretning, eftersom det var til længe før Kristendommen og fandtes hos alle Folkeslag.

„Saamænd, det kan siges. Det kan siges.“ Atter vandrede Provsten.

„Ja, det véd De jo meget godt selv, Provst Jensen.“

„Naturligvis, naturligvis.“

Provsten vilde nødig opgive at naa et Resultat. Det kogte fra Piben; han bryggede.

Endelig prøvede han det sidste: „Pastor Bang, 105De véd, at De af Biskoppen vil blive indstillet til øjeblikkelig Afsked?“

„Ja,“ svarede Præsten ganske rolig.

Provsten gjorde en voldsom Bevægelse. „Jamen, hvad vil De leve af, Mand, med Kone og Børn?“

„Ja det er nu ikke et værdigt Motiv i denne Sag. Men forøvrigt — har jeg ikke andet, saa har jeg et Par stærke Arme.“

Der gik et Træk af Mishag over Provstens Ansigt, dette her var uhyggeligt.

„Jeg forstaaer godt, Provst Jensen, at De vil mit Vel efter Deres Opfattelse. Men jeg har beraadt mig med Gud og med min Samvittighed, og det er jo de eneste Autoriteter, der betyder noget i alvorlige Sager.“

Provsten havde ikke mere at gøre. Slaget var tabt. Han tilføjede bare, at Pastor Bang fik saamænd ingen Præst til at vie ham.

„Det kan saamænd gerne være,“ smilede Præsten.

„Har De forhørt Dem?“

„Ja.“

Provsten vendte sig rask: „Naa?“

„Ja, først gik jeg til mine Nabopræster. Men Sørensen, Thorup, mente, han var for gammel til den Slags. Hansen, Volstrup, er yngre, men han har mange Børn og staar lige for Avancement.“

106

„Ja, naturligvis,“ mumlede Provsten.

„Derefter søgte jeg ud i videre Kredse til særlig frisindede Præster med landskendte Navne som Taagerup, Porsild, men han var saa nervøs, at han ingen Bestemmelse kunde tage. Thomsen, Lendum, vilde overveje Sagen paany, hvis han fik afgjort Sikkerhed for, at Fru Frick var bleven fraskilt, fordi hendes Mand bevisligt havde været hende utro med en anden Kvinde. Endelig henvendte jeg mig til den mest landskendte af de frisindede Præster i Nutiden, den berømte Petersen-Killerup.“

„Han er en meget begavet Mand, vil jeg sige Dem.“ Provstens Ansigt antog et meget respektfuldt Udtryk. „Og han?“

„Ja han vilde eventuelt vie mig i Vaabehuset, ha, ha. Men der var en Mængde Ting, han først skulde være klar over, ha ha ha.“

Provsten slog ud med Armene: „Hja, der ser De!“

„Ja, der ser man,“ smilede Pastor Bang. „Men saa kom jeg i Tanker om Gamle-Poulsen, hvem jeg har kendt i et betydningsfuldt Afsnit af mit Liv. De véd, han er af den gamle, rene, grundtvigske Stamme.“

Provsten rynkede paa Næsen.

„Og han holder nok, tror jeg. — Ja, Provst Jensen, der er ikke noget at gøre,“ sluttede Præsten.

107

Provsten var mismodig. Han afrundede dog Samtalen med et Par venlige Ord.

Hs. Højærværdighed Provst Jensen til Allerup-Dallerup brød derpaa op, dybt skuffet over, at hans berømte Forhandlingsevne denne Gang havde svigtet.

108

XV

DET var en Dag, da mange Løgum Folk stod paa Lur ved Husgavle og bag ved Vinduesruder. Idag skulde han nemlig komme, den mærkelige, fremmede Præst. Ja, mærkelig maatte han vel kaldes, naar han var den eneste af alle Danmarks Præster, der vilde vie Fru Frick og Pastor Bang.

Han var helt ovre fra Sjælland, sagdes der. Nu var han meget gammel. Han havde hele sit Liv sagt, hvad han vilde, og handlet, som han vilde. Og der var alligevel ikke noget for Autoriteterne at gøre ved ham. Han var god nok, som han var. Og han skulde være klogere end selve Biskoppen.

Saaledes havde de hørt, og nu vilde de gerne se et Glimt af saadan en Præst. De havde ogsaa hørt, at Biskoppen udendvidere vilde afskedige Pastor Bang, saasnart han giftede sig med Fru Frick. Og de vidste, at desuagtet lod Præsten sig nu idag vie. Det var sært, at han turde, og at han vilde. Hvad skulde Manden dog leve af? Men Pastor Bang var heller ikke som andre.

109

Det var for Resten Synd for ham, saa flink han var, og Gud véd, hvad Slags Præst de fik i Stedet. Men det kunde jo ikke gaa, at han dér giftede sig med en Fraskilt imod Biskoppens Villie og lige tværtimod Skriftens rene Ord, saadan noget kunde jo ikke gaa, om han var aldrig saa flink, for saa vilde han jo komme til at leve i Hor hver Dag hele Livet, som Mads Høg sagde. — Og saa en Præst!

Og nu giftede han sig alligevel lige for Næsen af dem og i deres egen Kirke. Det kunde altsaa faktisk

lade sig gøre til Trods for Biskop og Provst og Mads Høg og det hele ...

Der sker dog noget mærkeligt sommetider.

Men saasnart den Vielse var overstaaet, saa var han ogsaa færdig i Løgum Præstegaard.

Og de havde saamænd ikke haft Behov at gifte sig ligefrem, de kunde jo bare ... Naa, men der var jo nu en Gang intet at gøre ved den Sag. Nej, det var der ikke. Den skred nu frem, ganske roligt, ikke til at standse ...

Dér kom Jens Karl og de to Graa kørende med den Fremmede. Han sad for sig selv i det bageste Sæde i en blaa Kappe af deher, der flagrede, og han havde en bred, blød Hat paa Hovedet, saa de saa' ikke stort andet af ham end hans graa, næsten hvide Haar. Men han sad saa pænt, syntes de, saa fri og værdig.

Det var altsaa den Præst, der turde bryde med Biskop og Provst og selve Skriften, om det skulde være, og som dog ingen kunde røre eller gøre nogenting ondt.

Ja, men den Præst maatte da saa gaa efter noget andet, han kunde ikke handle paa maa og faa, og som det faldt ham ind, saa var han vel snart færdig. Han maatte gaa efter en højere Magt, det kunde ikke være andet, og der maatte altsaa være en saadan stærkere Magt til. For dér sad han selv i Vognen for deres Øjne, og om en Times Tid stod han inde i selve Kirken med Præstekraven om Halsen og viede Fru Frick og Pastor Bang, — saa kunde de andre snakke, saa meget de vilde.

Det var i Grunden det mærkeligste, de nogensinde havde været Vidne til.

Derfor gik der ligefrem en Løftelse gennem Løgumfolkets Sind i det Øjeblik, den ærværdige Gæst langvejs fra drog forbi Husene i Landsbyen.

Saasnart Gamle-Poulsen var vel inden for Døren, hvor Præsten og hans Brud tog imod ham, lagde han sin ene Arm om Pastor Bangs Skuldre og den anden om Fru Karens:

„Naa, det er altsaa jer slemme Børn, der ikke vil makke Ret efter Reglerne, ha, ha. Ja, dig kender jeg, Jørgen,“ — han klappede Pastor Bang — „du holder dig altsaa godt og ligner dig selv. Og hun her ... ja, hun ser heller ikke saa tosset ud, ha, ha. Det havde jeg jo nok tænkt mig.

111

Og det skulde være saa vanskeligt for jer to at faa Lov at leve jert Liv med hinanden, naar I gir jer hen med Ærlighed og Trofasthed? ... Naa, jeg faar nok en „Næse“ for det, den stikker jeg saa i Lommen til de andre „Næser“, jeg har faaet i Tidens Løb, ha, ha ... Men nu var det først om at faa noget i Skrutten, bette Frue, og saa et lille Hvil.“ —

Noget senere stod Brudeparret ved Knæfaldet i Kirkens Kor. De tykke Kampestensmure gjorde Skel mellem Verden udenfor og dette Sted, hvor i Tidens Løb saa mange urolige Hjerter var bleven stille for Herren.

Gamle-Poulsens Tale gav Genlyd under Buerne, uagtet han talte dæmpet.

Han bemærkede først, at han ikke vidste, hvem der oprindeligt havde bildt Mennesker ind, at Ægteskabet var en kristelig Indretning. Men selvfølgelig havde den Kristne Trang til at faa al sin Gøren og Handlen ind under Guds Velsignelse. Og derfor stod de jo ogsaa her i Dag.

Dernæst fremholdt han for det unge Par, at de fra i Dag af vilde blive ilde omtalte blandt Folk. Paa Grund af Menneskenes Vankundighed. Denne ilde og onde Snak vilde snige sig frem og som Mørke og Kulde svøbe sig knugende om dem.

„Men I véd jo, kære Børn, hvor Solens Herre bor. Lad endelig ikke denne Kulde forbitre jeres Dage, thi I, mine unge Venner, er skabte til at vandre 112Lysets Veje og lovsynge Herren. Og naar det maaske oven i Købet en Dag formenes dig, min unge Ven — paa den Maade, du havde tænkt — at virke i det Kald, som du er saa inderlig hengiven, ja, da er det trygt at vide, at jeres Skæbne hviler i Guds Haand. For det er en Faderhaand.

O, min Fader i Himlen, jeg er en fattig Synder af mig selv. Men ved din Naade er jeg rig, saa rig, at jeg er bleven din Tjener. Jeg er nu bleven graa i din Tjeneste, jeg beder dig: Skænk de to kære Mennesker din Velsignelse, den, de saa hjerteligt begærer, til deres daglige Samliv, saa de Dag for Dag og Time for Time maa modnes under din Kærligheds Sol og en Gang paa Høstens store Dag maa indgaa til din Herligheds Glæde.“

Saadan talte Gamle-Poulsen, og det var ikke for det, at hans Tale var saa mærkelig fra Tankens eller Formens Side. Men det var hans Person, hans Stemme, hans Sjæl. Det mærkelige var, at de fornåm det, som

talte Gamle-Poulsen med Gud, Ansigt til Ansigt, som det hedder i den gamle Pagt. Og imens han talte, blev hans Aasyn skønnere og skønnere.

Der var ingen andre Mennesker nærværende ved deres Bryllup, men de var alligevel ikke alene, thi det var baade for Jørgen Bang og hans Hustru, som om Gud selv var til Stede.

Og da tilsidst Gamle-Poulsen gav dem Haanden og ønskede dem til Lykke, fløj i det samme en kvidrende Spurv hen under Hvælvingen.

Var det ikke underligt, tænkte de alle tre paa een Gang og smilede til hinanden. De syntes, at denne Spurvekvinden var som et godt Varsel, og at det faldt saa yndigt stadfæstende sammen med, hvad de havde oplevet denne Dag.

114

XVI

PASTOR BANG kommer en Søndag ud af Kirkelaagen. Der er ingen Kirkegængere at se. Maaske har der ingen været, maaske er de gaaet først, og han er bleven ene tilbage for at tage Afsked med det gamle Kirkehus, hvor han har tilbragt saa mange opløftende Timer af sit Liv.

Den tunge Kirkelaage drejer sig paa sine rustne Hængsler og falder atter til, med den Lyd, som Pastor Bang altid har fundet særegen, en Ensomhedslyd, der vækker Minder fra forbigangne Tider. Nu hører han den sidste Gang.

Høj, rank og med stor Klarhed i sit Ansigt gaar han langsomt gennem Landsbyens Gade.

Som sædvanligt ser han venligt til Børn og Hunde og ethvert levende Væsen, han møder, fordi han elsker Livet, som det er. Men han opsøger ingen, han gaar ikke nogensteds ind i Dag.

Der er ikke faa af Landsbyens Folk, der staar halvskjult for at se ham endnu en Gang i Kjole og Krave. De følger ham med bedrøvede Øjne. Opdager han tilfældigt en eller anden, vinker han venligt.

Fruen, Hans og Else staar ved Haveledet for imod ham. Børnene synes, at deres Far ser saa pæn ud i Præstekjolen og den kunstige Pibekrave, som ingen andre end Madam Jensen i Torslev kan stive. Fruen indrømmer det og trykker Børnene ind til sig.

Præsten smiler langt borte og vinker, han smiler af Glæde over sin Rigdom, de tre, der venter dér ved Ledet.

De skal drikke Kaffe under det store Æbletræ i Haven. En hvid Dug er bredt over Bordet, og fire Par Kopper og fire smaa Tallerkener til Kagen er sat frem, for Mor har bagt en stor Kringle med mange Rosiner i til i Dag, og det véd Far ikke. Derfor blinker Børnene hemmelighedsfuldt til hinanden, og de er henne at flytte om paa Tallerkenene.

Pastor Bang gaar ind for at trække Præstekjolen af, Fruen følger med for at hjælpe.

„Var der no'en i Kirke?“ spurgte hun og søgte at skjule, hvor heftigt hendes Bryst bølgede.

Han rystede paa Hovedet.

Han satte sig hen ved Vinduet, hvorfra han kunde se over Løgum By med den højtliggende Kirke i Baggrunden.

Fruen begyndte Kaffeanretningen, men hun gik oftere gennem Værelset end nødvendigt, hun var urolig. Dér sad han i dybe Tanker. Hun iagttog og iagttog ham ubemærket. Se, nu har vi det allerede, tænkte hun. Det, jeg frygtede.

116

Hun kaldte, han hørte det ikke. Hun gik hen til ham, lagde sin Arm om hans Skulder og spurgte sørgmodigt:

„Hvad tænker du paa, Jørgen?“

Han rejste sig rask, slyngede kraftig sin Arm om hendes Liv og saa frisk paa hende med store, klare, lyse, glade Øjne.

„Jeg tænker paa, min Ven, at jeg havde ikke forestillet mig nogensinde at opleve det, som jeg nu oplever. Jeg har ikke nogen Gang før rigtig forstaaet den Tilstand, jeg nu befinder mig i — at være frigjort, gjort fri.

Det er en ny, en vidunderlig Følelse ikke at være bundet af noget ydre, ikke af Embede, af Penge, af Hensyn til Autoriteterne eller Befolkningen. Kun alene bundet af Gud og min Samvittighed.

Det er at være fri.“

Med stigende Forbavselse hørte hun ham tale saaledes. Den Udgang havde hun nemlig ikke tænkt sig.

Og saa mandig-skøn havde hun aldrig set ham.

„Det Skridt, jeg har foretaget, er rigtigt, derfor har jeg netop oplevet dette ny og fri og herlige.

Jeg har nu at blive klar over, hvor Gud vil, jeg skal sætte min Fod til det næste Skridt. Saa jeg kan gaa ganske trygt og ubekymret. Gud alene véd, hvor han vil føre mig hen, og hvad han vil bruge mig til.

117

Dette er at leve i Tro og gaa Guds Veje, kære Karen.

Jeg har prædiket det tit, men aldrig forstaaet dets Virkelighed som nu

Aa, hvor jeg er lykkelig, Karen, og taknemlig. Nu synes jeg, at jeg for Alvor er Gudfaders Barn og en rigtig Præst.“

Hun saa' paa ham med Øjne, der paa een Gang stod fulde af baade Smil og Taarer.

„Aa ja, hvor Livet er rigt og mærkeligt,“ hviskede hun.

118